

Primorski

Letnik XXIX.

Celovec, petek, 9. avgust 1974

Štev. 32 (1671)

KOROŠKA DOMOVINSKA ZVESTOBA

v senci desničarsko-radikalnih krogov

Pred celovškim sodiščem je prejšnji teden stal kot obtoženec 37-letni Manfred Luxbacher z Dunaja, član zloglasne desničarsko-radikalne NDP, ki splošno velja za neonacistično organizacijo in katere pristaši so se svoječasno „izkazali“ že kot „izvedenci“ za dinamične atentate na Južnem Tirolskem. Tokrat je bil član te organizacije obdolžen, da je sodeloval leta 1972 pri mazaških in razbijaških akcijah zoper dvojezične krajevne napise na južnem Koroškem. Sodišče je obtoženca obsodilo na deset mesecev zopora pogojno na tri leta, in sicer zaradi poškodovanja tuje lastnine (ker je pomazal nekaj transformatorjev) ter zaradi izsiljevanja (ker je grozil nekemu gostilničarju, ki si je zapisal številko njegovega avtomobila).

Kljub temu, da je sodišče izreklo zelo milo kazen (sodnik in tožilec sta izjavila, da je kazen samo zaradi tega tako nizka, „ker ni stvar sodišča, ustvarjati mučenike“), pa je obravnavna odkrila marsikaj zanimivega in značilnega za razmere na Koroškem.

■ Predvsem je bilo dokazano, da so pri znanih dogodkih „koroške jeseni 1972“ — in gotovo tudi že pri drugih priložnostih! — sodelovali pristaši zloglasnih desničarsko-radikalnih in neonacističnih krogov.

Vprašanje Cipra

spet za zeleno mizo

Včeraj se je v Ženevi začel drugi krog konference, na kateri naj bi našli politično rešitev zapletenega položaja na Cipru. Ker je bilo predloženih več načrtov, ki si med seboj močno nasprotujejo, ni pričakovati, da bi že v kratkem zabeležili uspeh pogajanj.

Za ustrezen „uvod“ v ženevsko konferenco pa so poskrbeli tudi na Cipru samem, kjer je v zadnjih dneh prišlo do novih oboroženih spopadov, ki so bili baje najhujši, odkar je bilo konec prejšnjega meseca sklenjeno premirje.

Medtem je varnostni svet razširil pooblastila mirovnih sil OZN na Cipru in s tem sppeval k mednarodnim prizadevanjem za zagotovitev resničnega premirja.

Trditve, da je pri zločinskih napadih na dvojezične krajevne napise šlo za „izraz ljudske volje“ in za „upravičeno ogorčenje“ domovinskih zvestih Korošcev, so bile postavljene na laž: v resnici je bil to organiziran napad nacionalističnih in nacističnih skrajnežev, ki so s sistematično zastrupljenim ozračju Koroške našli dovolj pomočnikov za vandalske pogrome proti Slovincem in njihovim pravicam.

■ Drugo, kar je odkril proces v Celovcu, pa je potrditev najtesnejše povezave med desničarskimi skrajneži ter tako imenovanimi „domovinski zvestimi“ na Koroškem: obtoženi Luxbacher je pred sodiščem nedvoumno izjavil in priznal, da je bil namen njegove vožnje z Du-

naja v Celovec med drugim dobavil Heimtdienst propagandno gradivo! Zagotavljanje predsednika KHD Feldnerja, da so take trditve „absurdne“, je le nekoliko premalo spričo dejstva, da je bilo med desničarskimi in domovinskimi krogi že ob najrazličnejših priložnostih zaslediti dovolj oblik tako duhovne kot tudi dejanske povezave. In kdo bo verjel Feldnerjevemu distanciranju, ko pa je v vodilnih krogih „domovinskih“ organizacij že od nekdanje vladave zelo določeno duhovno sorodstvo, ki sega vse od Steinacherja (članska številka NSDAP 7.753.917) preko nacističnega vojnega zločinca Maier-Kaibitscha do Siegfrieda Samesa (že od leta 1923 Ortsgruppenleiter NSDAP s člansko številko 26661) — da ne govorimo o drugih „velikanih“ tovrstnega „Kärntneruma“, čeprav ni izključeno, da bi se še v marsikaterem primeru za okruženim domovinskim sijem pokazali sledovi bolj ali manj močne rjave barve.

Verjamemo, da je bilo pričanje NDP-jevca Luxbacherja zelo neprijetno za koroške domovinske kroge, kajli njegova priznanja so razblinila legendo o „ljudski jezi“ ter pred domačo in mednarodno javnostjo razkrila, kako je res prišlo do dogodkov leta 1972 in kaj se v

resnici skriva za fasado tako imenovane domovinske zvestobe. Na ta odkritja opozarjajo številni listi in pri tem spominjajo zlasti na dejstvo, da je tisti Heimtdienst, katerega zveze z NDP so bile zdaj razkrite in dokazane pred sodiščem, koroškim Slovincem v svojem glasilu Ruf der Heimat že pred leti javno zagrozil z genocidom. In mariborski Večer v tej zvezi še posebej sprašuje: „Ali bo zdaj končno že kdo ukrepal zoper Kärntner Heimtdienst, ki se želi hinavsko in svetohlinsko kazati javnosti kot „dobrosrčna koroška domovinska zveza“? Vse nacistične in neonacistične stranke ter organizacije so v Avstriji po tamkajšnjih veljavnih zakonih prepovedane. Ali ta prepoved ne velja tudi za tiste organizacije, ki z nacisti dokazano najtesneje sodelujejo in ki se tudi same poslužujejo nacističnih metod?“

Toliko mariborski Večer, s katerim tudi mi vprašujemo: Ali je potreben še kak močnejši dokaz? Dokaz namreč za to, da bi končno sprejeli tudi odgovorni politični dejavniki tako na deželni kot na državni ravni, ki še vedno mislijo, da je manjšinska vprašanja mogoče reševati s krogi, ki imajo svoje zafočišče v Heimtdienst in podobnih organizacijah. Za nas odkritja na Luxbacherjevem procesu niso nič novega, zato smo že vedno odločno in dosledno odklanjali kakršenkoli „dialog“ s takimi krogi. Pripravljeni pa smo konstruktivno sodelovati pri iskanju rešitev še vedno odprtih naših življenjskih vprašanj — in sicer s tistimi, ki so v deželi in državi pristojni, da skrbijo za izvajanje mednarodnih obveznosti ter za spoštovanje zakonov in ustave.

V Italiji divja fašistični terorizem

Komaj dva meseca po pokolu med protifašistično demonstracijo v italijanskem mestu Brescia, kjer je atentat s peklenskim strojem zahteval 8 mrtvih in 95 ranjenih oseb, je ob koncu minulega tedna v noči med soboto in nedeljo zločinski atentat na vlak v bližini Bologne znova z vso resnostjo opozoril, da v Italiji vlada fašistični terorizem. Bilanca najnovejšega zločina je še bolj grozna: 12 mrtvih in 48 ranjenih.

Odgovornost za atentat pri Bologni si lasti proslula fašistična teroristična organizacija „Ordine nero“, ki je s posebnim letakom „obvestila“ javnost, da je s tem atentatom pokazala državi, da lahko postavi bombe, kamor se ji zljubi, kadar hoče in kjer hoče. Nadalje so izpovedali pristaši črnega nasilja: „Nacistična zastava ni poginila v Berlinu. Še živi v veliki in fašistični Italiji.“ In še so zagrozili: „V hudih časih, v katerih je Italija, se ideja (namreč fašistična — op. ured.) uveljavlja vse bolj. Nacizem se bo vrnil in rešil Italijo.“

Krvavi udarec fašističnega terorizma je izzval splošno ogorčenje vseh demokratičnih sil v Italiji, ki so v zadnjih dneh na številnih protestnih demonstracijah zahtevale od pristojnih oblasti najodločnejše ukrepe, da bi končno zatrli črno nasilje. Ogorčenje je razumljivo in v polni meri upravičeno, kajti v zadnjih petih letih so fašistične sile izvedle že dolgo vrsto atentatov, ki so do slej zahtevali 55 človeških življenj in skoraj deseterkrat toliko ranjenih oseb.

Primorski dnevnik je ob atentatu na vlak pri Bologni objavil uvodnik pod naslovom „Mera je polna!“, v katerem je rečeno: „Nobenega dvoma ne more biti — kot je potrdil tudi sam notranji minister Taviani — da nosi tudi novi kriminalni atentat fašistični pečat, prav tako so jasni cilji atentatorjev: zrušiti šibko italijansko demokracijo, onemogočiti napredovanje k boljši in bolj pravični družbeni ureditvi in ustvariti pogoje za reakcionarni preobrat, pa naj bo izveden v obliki pravega državnega udara, ali pa z uvedbo predsedniške republike, ali pa v bolj „omiljenih“ oblikah premika na desno politične osi v državi.“

Vodilni slovenski list opozarja, da je vse to znano tudi tistim, ki imajo nalogo, da ščitijo ustavno ureditev države ter varnost državljanov, pa vendar ne ukrepajo. Zato se ljudje sprašujejo, kako je sploh mogoče, da se tako strašne stvari kar naprej ponavljajo, da ni mogoče zatreti spirale črnega nasilja, da ni mogoče odkriti avtorjev atentatov in njihovih navdihovalcev. Ali so tisti, ki razpredajo črne mreže, res tako močni, da lahko nemoteno sejejo smrt prav v trenutku, ko se tudi s strani državnih organov vodi široka akcija proti prevratniškemu centralam? Kako je to mogoče? Kako je mogoče, da v petih letih, odkar je bomba eksplodirala v milanski banki, ni bil postavljen na zatožno klop in obsojen en sam atentator?

Tako vprašuje Primorski dnevnik in potem

V takšni družbi Slovinci nimamo kaj iskati

V drugi polovici meseca septembra se bo po pisanju dnevnega tiska prvič sestalo tako imenovano „koroško omizje“, namreč krog predstavnikov najrazličnejših dejavnikov Koroške, ki naj bi po zamisli deželnega glavarja Wagnerja pomagali odpraviti napeto ozračje v deželi in s tem prispevati k zbliznanju med obema narodnima skupinama.

Po časopisnih vesteh so svojo udeležbo doslej najavili politične stranke, koroški tisk, posamezne deželne ustanove oz. organizacije ter predvsem Heimtdienst in Abwehrkämpferbund, medtem ko obe osrednji organizaciji koroških Slovincov na tozadevno povabilo še nista odgovorili.

Kako si deželni glavar Wagner kot pobudnik zamišlja to „omizje“ in kako si predstavlja njegovo delo, bo povedal šele na prvem srečanju. Za nas pa je vsekakor že danes jasno, da v taki sestavi „omizje“ ne more pozitivno prispevati k izboljšanju ozračja v deželi. Koroški Slovinci smo že ponovno izrazili pripravljenost, da konstruktivno pomagamo najti sprejemljive rešitve odprtih vprašanj. Prav tako pa smo tudi nedvoumno povedali, da se s krogi, kot so Heimtdienst in podobne organizacije, nimamo kaj pogovarjati. Zdaj tudi pred sodiščem razkrite zveze so samo še utrdile prepričanje, da v takšni družbi Slovinci nimamo kaj iskati.

Predsednik Nixon priznava da ni povedal cele resnice

Zadeva okoli ameriškega predsednika Nixona, znana kot afera Watergate, se je te dni znova zaostрила in očitno v njegovo škodo. V nasprotju z njegovimi dosedanjimi izjavami in zagotovili je predsednik Nixon zdaj namreč priznal, da doslej ni povedal cele resnice.

Sedanje „priznanje“ je vidno prizadelo zlasti njegove najožje pristaše, ki so vsedoselej skušali Nixona zagovarjati. Zdaj pa napovedujejo, da bodo prav tako kot drugi člani v senatu in predstavniki domu glasovali za njegovo obsodbo. In celo vodilni predstavnik republikancev v senatu Robert Griffin je Nixona pozval, naj poda ostavko, kajti „sedaj smo prišli do točke, ko je ostavka najboljša rešitev tako za ameriški narod kot za Nixona.“

Nixon je vse pozive na odstop

doslej zavrnil in izjavil, da se ne misli umakniti, vendar pa so mnogi prepričani, da je že nastopil „začetek konca“ in da je le še vprašanje časa, kdaj bo moral Nixon prepustiti predsedniški stolček svojemu nasledniku. V pravnem odboru senata so vsekakor z veliko verjeto izglasovali obtožbo zoper Nixona in 19. avgusta bi se morala začeti velika razprava v predstavnikiškem domu — ne samo pred 435 člani tega doma, marveč pred več deset milijoni televizijskih gledalcev po vsej Ameriki.

Ali bodo Nixon in njegovi svetovalci to veliko „pranje umazanega perila“ tvegali? Ali pa bodo resignirali, preden bodo vse podrobnosti zloglasne afeze prodrle v široko javnost? Odločitev bo znana v kratkem. Ne glede na to pa je Nixon že zdaj močno utrpel na ugledu.

ugotavlja: Jasno je, da v organizmih, ki imajo nalogo zatreti spiralo smrti, nekaj ne funkcionira. To lahko vidimo v sodstvu, ki še vedno kaže premalo odločnosti v nastopanju proti fašizmu, to vidimo v raznih policijskih telesih, ki še vedno, tudi po ustanovitvi nadzornišva proti terorizmu, delujejo premalo koordinirano, to vidimo v organih varnostne službe, ki prepogostoma ne opravljajo funkcij, ki jim pritičejo v demokratični državi. In še poudarja list, da so bile storjene hude napake, toda zanje ni nihče bil poklican na odgovornost; nekateri funkcionarji so bili sicer odstranjeni (pravzaprav povišani in premeščeni), toda za politične napake ni nihče plačal.

„Sedaj pa je skrajni čas,“ naglašja Primorski dnevnik, „da se nekaj spremeni. Ljudje, ki so na oblasti že desetletja, očitno niso sposobni, da bi obvarovali državljane pred črnim terorjem, ali pa tega nočejo storiti. Če ne znajo opraviti resne avtokritike in se sami umakniti ter prepustiti drugim svoja vodilna mesta, jih mora k temu prisiliti ljudska mobilizacija, pritisk javnega mnenja in demokratičnih sil. Treba je, da nov veter zaveje v državnih aparatih in v političnih vrhovih, treba je zamenjati ljudi in spremeniti politiko. Drugače se bomo morali čez nekaj časa ponovno zgrajati nad novimi atentati, nad novimi nedolžnimi žrtvami. Ali pa, kar bi bilo še mnogo huje, bomo morali molčati, ker bodo črni prevratniki uresničili svoje cilje.“

Uradni ukrepi na Koroškem

na škodo slovenske narodnostne skupnosti

Na mednarodni konferenci o manjšinah, ki je bila prejšnji mesec v Trstu in o kateri smo v našem listu že obširno poročali, je bil položaj koroških Slovencev podrobno prikazan tudi v posameznih komisijah. Tako je v komisiji B, kjer so razpravljali o družbenogospodarskih vprašanjih, med drugimi govoril višji vladni svetnik dr. Pavel Apovnik, ki je obrazložil razne ukrepe za spremembo prostorske in šolske strukture na Koroškem ter dokazal, da so ti uradni ukrepi na škodo slovenske narodnostne skupnosti. V naslednjem objavljamo njegova tozadevna izvajanja.

Razvoj današnje industrijske družbe v Evropi zahteva čedalje nove prijeme za reševanje problemov, ki nastajajo zaradi naraščanja industrijske proizvodnje in zaradi ogrožanja okolja. Ukrepi so postali potrebni zlasti v zadnjem času, ko je postala zemlja, ki se je ne da pomnožiti, izredno dragocena dobrina, s katero je treba gospodariti preudarno in natančno.

Koroška nudi pogoje skoraj za vse gospodarske panoge izvzemši težko industrijo. V tako imenovani makroregionalni delitvi dela pripada Koroški brez dvoma vloga prostora za oddih prebivalcev industrijskih središč, predvsem iz Zvezne republike Nemčije. Ta vloga je jasno izražena tudi v koroškem zakonu o prostorskem urejanju. Ta določa, da je treba „ohraniti posebnost koroške dežele ter njeno naravno vlogo, da služi kot prostor za oddih in podlaga za turizem“.

Koroška se je notranje razdelila v dva tipa področij, v tako imenovani koroški centralni prostor in obrobne pokrajine. Slednje so namenjene zlasti razvoju turizma. Koroški centralni prostor obsega področje od Celovca mimo Vrbskega jezera do Beljaka, vzhodno od Celovca od občine Tinje, južno od Beljaka pa sega proti Baškemu jezeru. Od ostalega jezikovno mešanega ozemlja Koroške se vključuje v ta prostor še hribovje Osojskih Tur med Vrbskim jezerom ter hriboviti svet Gur. Obsežna področja narodnostno mešanega ozemlja, Spodnjega in Gornjega Roža, Podjuna in območje Karavank južno od Drave in srednjega dela Ziljske doline pa ostajajo agrarna in uveljavljajo nove funkcije turizma in oddiha. Obsežna področja južne Koroške ostajajo torej gospodarska periferija, od koder se „odvišno“ prebivalstvo stalno seli v razvitejše predele koroškega centralnega prostora.

Za slovensko narodnostno skupnost na Koroškem pa pomeni tak razvoj veliko nevarnost in škodo: tok notranje koroške migracije se namreč preliva od etnično docela ali delno homogenih naseljenih prostorov koroških Slovencev v smer pretežno nemških naselij, ki skoraj ne nudijo pogojev za ohranitev jezikovnih in kulturnih posebnosti koroških Slovencev.

REFORMA OBČINSKE STRUKTURE

Med najpomembnejše ukrepe na področju prostorskega urejanja in strukturne politike Koroške v zadnjih letih spada brez dvoma združevanje občin, po katerem se je število koroških občin zmanjšalo z 203 na 121. Podlaga za „izboljšanje občinske strukture“ so izdelali strokovnjaki za prostorsko urejanje, vendar se pri tem niso upoštevali samo znanstveni momenti, ampak tudi politični, saj je bil zakon sad privoljenja tudi političnih strank, ki so zastopane v deželni zbor. Obe osrednji organizaciji koroških Slovencev sta izročili svoja stališča k osnutku občinske reforme, poleg tega so bili prvi osnutki reforme predmet temeljite razprave na Koroških kulturnih dnevih decembra 1971. Na razpravi je bilo poudarjeno, da Slovenci niso načelno proti prenosni občinski strukturi, vendar bi ta ne smela omejevati njihovih pravic in možnosti razvoja. Poudarjeno je bilo tudi, da bi ne smeli združevati občin s slovenskim ali mešanim prebivalstvom z občinami z nemškim prebivalstvom.

Odgovor direktorja urada koroške deželne vlade na ustrezno vlogo Zveze slovenskih organizacij na Koroškem se izogiba jedru problema, ko ugotavlja, da „spada manjšinsko pravo po določbah zvezne ustave v izključno pristojnost zveze“ in da je zato „mogoče reševati manjšinske zadeve, kolikor jih je treba urejevati z zakoni, samo z zveznimi določbami. Reforma občinske strukture pa spada v pristojnost dežele.“

Tako je velika reforma občinske strukture, ki je stopila v veljavo 1. januarja 1973, prizadela slovenski narodnostni skupnosti na Koroškem veliko škodo in je v nasprotju z določili državne pogodbe iz leta 1955, ki ščitijo manjšino. V dokaz pravilnosti te trditve naj navedemo samo nekaj primerov: občini Brdo in Goriče, ki spadata k dvojezičnemu ozemlju v smislu šolske odredbe iz leta 1959, sta bili

združeni z mestno občino Šmohor. V tej občini pa je delež slovenskega prebivalstva po rezultatih ljudskega štetja iz leta 1971 samo še 1%. Podoben je položaj v primeru občine Marija na Zilji ob Baškem jezeru, katere pretežni del je bil priključen avtonomni mestni občini Beljak, ki šteje po omenjenem popisu iz leta 1971 le še 0,3% slovenskih prebivalcev, medtem ko je bil odstotek slovenskega prebivalstva v prejšnji občini Marija na Zilji še 3,8%. Odstotek Slovencev se je zmanjšal tudi po združitvi dvojezičnih občin Loga vas ob Vrbskem jezeru ter Kostanje z občino Vrba ob Vrbskem jezeru. Posebno huda pa sta primera združitve občine Slovenji Plajberk z občino Borovlje ter občine Radiše z občino Zrelec.

V prvem primeru se je delež slovenskega prebivalstva skrčil s 40,6 na 10,7%, v drugem primeru pa celo s 46,2 na 7,7%.

Po velikem preustroju občinske strukture so pogoji za doseganje mandatov v občinskih svetih za slovenske volivce neprimerno manj ugodni kot v prejšnjih občinah.

PREUREDITEV LJUDSKIH IN GLAVNIH ŠOL

Z reformo občinske strukture je tesno povezana preureditev razporeditve ljudskih in glavnih, to je obveznih šol. Urad koroške deželne vlade je julija 1971 izdelal osnutek programa za razporeditev obveznih šol. Ta program obvezuje deželno vlado, da izdela letni proračun v skladu s splošnimi razvojnimi smernicami. Koroški deželni zbor pa je maja letos odobril spremembo h koroškemu deželni zakonu, po kateri lahko uradno odloča o morebitni ukinitvi javnih obveznih šol tudi deželna vlada in ne samo občina. Deželna vlada namreč po novem lahko ukrepa v primeru, „če niso več dani pogoji za obstoj šole ali če je mogoče z ukinitvijo šole doseči pri drugi javni obvezni šoli organizacijsko stopnjo“.

Program preureditve obveznih šol predvideva odpravo 169 ljudskih šol s skupno 290 razredi. Enorazrednih ljudskih šol, ki jih je danes

67, ne bo več; od sedanjih 96 dvorazrednih šol bo ostala samo ena, od 34 trirazrednih šol pa jih bo ostalo samo 12. Vse ostale ljudske šole na Koroškem bodo štiri- ali petrazredne. Od današnjih 98 ljudskih šol, na katerih je po določbah zveznega zakona o manjšinskem šolstvu ter koroškega zakona o manjšinskem šolstvu predviden dvojezični pouk, ali na katerih se na podlagi prijave dejansko poučuje dvojezično (76 v šolskem letu 1970-71), je predvidena ukinitvev 42 šol, in sicer v okrajih: Šmohor/Hermagor 4 šole od sedanjih 6, Beljak-dežela 9 šol od sedanjih 25, Celovec-dežela 9 šol od sedanjih 24 in Velikovec 20 šol od sedanjih 43.

Med manjšinskimi šolami, ki naj bi se ukinitile, so tudi tri take, na katerih so vsi učenci prijavljeni za dvojezični pouk. Od ljudskih šol, kjer je prijavljenih k dvojezičnemu pouku več kot 50 odstotkov učencev, bo ukinjenih 10 šol; od ljudskih šol z več kot 25-odstotnim deležem prijavljenih učencev pa bo ukinjenih 20 šol.

Ukinitvev 42 šol z visokim deležem k dvojezičnemu pouku prijavljenih učencev bo slovenske otroke duševno in telesno močno obremenila. Zapustiti bodo morali svoje domače okolje, ki je za priučitev slovensčine ugodno ter bodo izpostavljeni v velikih šolah v centralnih naseljih novim obremenitvam. Slovenske narodnostne skupnosti pristojni organi niso vprašali za mnenje v zvezi s preureditvijo razporeditve obveznih šol, čeprav utegne ta novi strukturno politični ukrep zadeti njeno srčno žilo.

Nakazani primeri prostorsko in strukturno političnih ukrepov na Koroškem jasno dokazujejo, da je vsak tak ukrep za slovensko narodnostno skupnost škodljiv, če se istočasno ne izpolnjujejo določbe za zaščito slovenskega življa, in sicer na celotnem ozemlju, na katerem slovenska skupnost živi kot avtohtono prebivalstvo. Dosedanje izkušnje učijo, da so bili leta 1959 sklenjeni izvršilni zakoni k členu 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 in pravkar omenjeni strukturno politični ukrepi sprejeti brez sodelovanja prizadete slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Trenutne tendence v manjšinski politiki ne vplivajo skoraj nobenega upanja, da bi se razmere v doglednem času lahko izboljšale v prid Slovencev. Take tendence pa so vzrok za nadaljnje napetosti med večinskim narodom in manjšino.

Avstrijski lesni sejem v Celovcu srečanje evropskega lesnega gospodarstva

Jutri dopoldne bo na celovškem razstavišču slovesno odprt letošnji 23. Avstrijski lesni sejem — Celovski sejem, ki bo trajal do 18. avgusta. Po dolgoletni tradiciji in po udeležbi iz številnih držav ta vsakoletna gospodarska prireditve v Celovcu upravičeno velja za „srečanje“ evropskega lesnega gospodarstva, saj nudi obiskovalcu vpogled v vse tisto, kar je neposredno ali vsaj posredno povezano s to panogo gospodarskega življenja, dogajanja in dosežkov doma in po svetu.

V smislu te svoje vloge bo celovška sejemska prireditve seveda tudi letos imela svoje težišče na lesu in lesnem gospodarstvu. To velja tako glede kvantitete (več kot polovica sodelujočih podjetij bo razstavljal v okviru lesnega sejma) in še posebej glede kvalitete, kajti razstave in druge prireditve lesnega sejma v Celovcu nedvomno presega podobne manifestacije drugod, tako da Avstrijski lesni sejem lahko brez pretiravanja uvrstimo med največje in najboljše tovrstne dogodke v Evropi.

Središče lesnega sejma bosta — kakor že v minulih letih — spet sejemska žaga, ki letos slavi svoj 10-letni „jubilej“, ter sejmski mizarški obrat, okoli katerih se bo zvrstilo lepo število strokovnih razstav, ki bodo obiskovalca seznanile z lesnim gospodarstvom vse od gozdnih nasadov preko spravljavanja lesa tja do razrazličnejših oblik uporabe te danes čedalje dragocenejše surovine. V okvir lesnega sejma pa prav tako spadata zdaj tudi še tradicionalni sejmski prireditvi: 5. mednarodni simpozij („Več lesa z gnojenjem“) ter 12. delovno srečanje evropskih lesnih novinarjev.

Poleg ožjega lesnega sejma bo prirejenih še vrsto drugih zanimivih razstav. Tako se bo združenje lesnopredelovalne industrije predstavilo z razstavo „Vrata in okna iz lesa“; koroška Delavska zbornica bo tokrat demonstrirala „aktivno oblikovanje prostega časa“; KELAG je pripravila svojo razstavo pod geslom „Tok za industrijo Koroške“; poudarek razstave kmetijske zbornice je na „gnojenju gorskega gozda“; zbornica obrtnega gospodarstva bo predstavila okraj Spittal ob Dravi; Avstrijske dravske elektrarne pa opozarjajo predvsem na svoj veliki projekt elektrarne Malta.

Na letošnjem sejmu v Celovcu bo poleg 815 podjetij iz vseh zveznih dežel Avstrije sodelovalo še 671 podjetij iz 30 tujih držav (s področja obeh zahodnih gospodarskih združenj EGS in EFTA bo — vključno Avstrije — 1346 razstavljalcev, iz ostale Evrope 74 in iz prekomorskih dežel 66 razstavljalcev). Nekatere države se bodo predstavile s posebnimi razstavami, med njimi tudi Jugoslavija, ki jo bosta po stari tradiciji zastopali Slovenija in Hrvaška.

Razumljivo pa bo na sejmski prireditvi prišel na svoj račun sleherni obiskovalec. Poleg lesnega sejma bo lahko obiskal še bogat blagovni sejem, kjer bodo razstavljeni najrazličnejši izdelki in dosežki vseh področij gospodarstva. Ne nazadnje pa bodo sejmski dnevi v Celovcu potekali tudi v znamenju srečanj in zabave na velikem zabavišču, ki bo dan za dnem pritegovalo staro in mlado.

POŠIROKEM SVETU

NEW YORK. — Medtem ko se v pododborih ameriškega predstavnškega doma nadaljujejo razprave o tem, ali bi uvedli proti predsedniku Nixonu postopek zaradi zloglasne afere Watergate, ugled Nexona nezadržno pada tudi med prebivalstvom. Tako je na primer anketa, ki jo je po priporočilu odbora za pravna vprašanja predstavnškega doma izvedel Harrisov inštitut za raziskavo javnega mnenja, pokazala, da je že 66% anketiranih Američanov za uvedbo postopka proti Nixonu, 56% anketiranih pa tudi za to, da bi predsednika Nexona obsodili v senatu. Položaj predsednika Nexona se je torej v zadnjem času bistveno poslabšal, saj je omenjeni odstotek še pred nedavnim znašal le 53 oziroma 47 odstotkov. Zdaj, ko je Nixon prvič tudi sam priznal sokrivdo, pa je pričakovati, da se bo njegov ugled še naprej poslabšal.

LJUBELJ. — „Do zadnjega se bomo vračali taboriščniki v Podljubelj,“ je zadnje nedeljo ob spomeniku žrtvam taborišča Podljubelj dejal predstavnik združenj taboriščnikov Mauthausna. Ob spomeniku se je zbralo 75 predstavnikov francoske organizacije taboriščnikov Amical, ki sta se jim pridružili še delegaciji pobratenege mesta Tržič Sainte Marie aux Mines ter Valjeva.

STOCKHOLM. — Predsednik švedske vlade Olof Palme je posvaril majhne države pred gospodovalnim obnašanjem Amerike in Sovjetske zveze. „Velesile so nevarni mirovni policaji,“ je dejal Palme, ko je govoril o nevarnostih, ki lahko nastanejo, kadar skušajo majhne države reševati lokalne spore s pomočjo velesil. Takšen razvoj ogroža neodvisnost majhnih narodov, je menil predsednik Palme, ki je izjavil, da je senčna stran popuščanja med velesilami v tem, da velesili mirno gledata na diktature in tlačjenje človeških pravic po svetu, ker se bojita, da bi sprememba družbenega sistema v tej ali oni državi spremenila ravnotežje med njima. „Toda to je samo prevara, kajti družbenega razvoja ni mogoče zaustaviti in je umetno ohranjanje obstoječega stanja v imenu ravnotežja med velesilama zato lahko v nasprotju z interesi manjših narodov.“

NEW YORK. — Ugledni ameriški dnevnik „New York Daily News“ je pred nedavnim poročal, da je prišel do imen 123 bivših nacistov, ki so osumljeni, da so bili vojni zločinci, danes pa mirno živijo v Združenih državah Amerike. Med njimi so baje tudi bivši poveljniki nacističnih koncentracijskih taborišč in visoki nacistični funkcionarji. List poudarja, da urad za vseljevanje in razne druge ustanove za te ljudi dobro vedo in da jim je znano, da v ZDA živi na tisoče nemških naseljencev, ki so osumljeni, da spadajo na seznam vojnih zločincev, nekateri pa so celo obtoženi, da so imeli glavno besedo pri umoru sto tisoč oseb. Ameriški uradi so po pisanih omenjenega lista sicer začeli raziskovati preteklost nekaterih oseb, ki so na seznamu osumljencev, sedaj pa ne proučujejo več problemov nacističnih zločincev in so prekinili raziskovanja o konkretnih primerih.

PEKING. — Uvoz pšenice iz zahodnih držav v LR Kitajsko bo do konca junija prihodnjega leta verjetno dosegel rekordno količino 7,3 milijona ton, medtem ko je prejšnje žetveno leto uvozila Kitajska 5,9 milijona ton pšenice. Do konca letošnjega leta bo LR Kitajska uvozila približno 2,4 milijona ton ameriške, 2 milijona ton kanadske, 500.000 ton avstralske, 200.000 ton francoske in 100.000 ton argentinske pšenice.

HANOI. — Po poročilu severnovietnamske časopisne agencije je komisija za odkrivanje in obsodbo vojnih zločinov v Vietnamu objavila nova dejstva o mnogih zločinih, ki so jih zagrešili nad civilnim prebivalstvom Južnega Vietnoma ameriški imperialisti in njihovi saigonski pomočniki. V okviru tako imenovane „pacifikacije“ je saigonski režim v času od 28. januarja do 25. julija tega leta izvedel več kot 300.000 policijskih operacij in je bilo brez sonjenja zaprtih več kot 50.000 ljudi, njihovo premoženje pa so poropali. Milijoni ljudi so v „centrih za koncentracijo“, ki niso nič drugega kot zamaskirana koncentracijska taborišča, organizirana z edinim ciljem, da se zastre odpor množic proti režimu predsednika Thieuja.

ZENEVA. — Na svetu deluje skoraj 313 milijonov telefonskih aparatov. Razmeroma največ telefonov je v Washingtonu, kjer jih pride 1281 na tisoč prebivalcev. Na drugem mestu je Southfield, predmestje Detroita (1241 telefonov na tisoč prebivalcev), kateremu sledita Cambridge v Massachusettsu (1032) in Champaign v Illinoisu (1005). V Evropi se lahko le Stockholm pohvali, da ima več telefonov kot prebivalcev, in sicer 1006 na tisoč ljudi.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU:

Jubilejna trideseta sezona

v znamenju težavnega finančnega položaja

Stalno slovensko gledališče v Trstu, edino poklicno gledališče za mejskih Slovencev, se pripravlja na svojo jubilejno 30. sezono po vojni. Kakor je pogled na povojni razvoj te ustanove nedvomno zadovoljiv, pa je hkrati vse prej kot razveseljivo dejstvo, da omenjeni jubilej zasenčuje izredno težaven finančni položaj, v katerem se je gledališče znašlo zaradi tega, ker mu pristojne italijanske oblasti še vedno nočejo priznati statusa in ugodnosti, do katerih ima sicer vso pravico. Tako na pragu 30. sezone ni povoda za veselje, pač pa vzroka dovolj za skrbi, kajti za Stalno slovensko gledališče v Trstu se boj za obstanek še nadaljuje.

Kakor smo svoječasno poročali tudi v našem listu, je vodstvo Stalnega slovenskega gledališča v Trstu pred meseci seznanilo javnost z izredno težavnim položajem te ustanove, ko ji je grozila celo nevarnost, da bo morala prenehati z delovanjem. Tedaj je bilo gledališče deležno najširše solidarnosti tako pri krajevnih ustanovah v Italiji kakor tudi v Sloveniji in Jugoslaviji, na podlagi posredovanj in pod pritiskom javnosti pa je zdaj prišlo vsaj do nekaterih pozitivnih premikov. Zlasti je bilo važno posredovanje vodilnih tržaških predstavnikov pri pristojnih dejavnikih v Rimu, kjer so dosegli, da je bila redna letna podpora ministrstva za turizem in predstave zvišana od 15 na 20 milijonov lir, poleg tega pa je gledališče prvič prejelo še poseben prispevek v višini 10 milijonov lir za sezono 1973-74.

Vodstvo gledališča je ta „premik“ zabeležilo z zadovoljstvom, vendar je hkrati ugotovilo, da se s tem bistveno vprašanje ni premaknilo niti za las, saj slovenska gledališka ustanova še vedno ni priznana od rimskih oblasti, ki predvsem tudi še niso priznale načelo, da mora slovensko gledališče v Trstu biti deležno enakih javnih podpor, kot jih prejema vsa stalna gledališča v Italiji. Tako je gledališče praktično še vedno v enakem položaju, kot pred nekaj meseci, ko je vodstvo javno opozorilo na nevezdržno pravno in finančno stanje ter pozvalo na pomoč slovensko in italijansko javnost.

V takem položaju je vodstvo gledališča na svoji zadnji seji sklenilo, da bo gledališče sicer pričelo z redno sezono 1973-74, vendar z vrsto omejitev, ki izhajajo iz še vedno zelo težkega finančnega položaja. Tako bo z igralci in ostalim osebjem podpisana delovna pogodba samo do konca tega leta,

za kolikor pričakujejo, da bo dovolj sredstev vsaj za delno izplačevanje plač. Nadalje Stalno slovensko gledališče v Trstu zaradi pomanjkanja sredstev meseca septembra ne bo šlo na že dogovorjeno gostovanje po Sloveniji prav tako pa meseca oktobra tudi ne bo sodelovalo na srečanju gledališč v okviru Alpe-Adria, na katerem naj bi po programu poleg gledališč iz Slovenije in Avstrije sodelovali še italijansko gledališče iz Reke ter slovensko gledališče iz Trsta.

Omejen okvir možnosti delovanja narekuje tudi siceršnje priprave na novo igralsko sezono. Svojo 30. povojno sezono namerava začeti

gledališče s Cankarjevo dramo „Za narodov blagor“ in je predvideno, da bi s pripravami za prvo premiero začeli septembra. O tem, ali bodo omenjeno dramo sploh uprizorili, pa bo vodstvo gledališča dokončno sklepalo šele v drugi polovici septembra, ko bo že razvidno, koliko sredstev bo imelo gledališče na razpolago. Slovensko gledališče bo pričelo tudi z razpisom abonmajev, ker se zaveda, da je njegov obstoj odvisen predvsem od podpore gledalcev — rednih obiskovalcev, ki so mu bili zvesti v vsem povojnem obdobju. Vendar pa bo tudi to prizadevanje zagrenil doberšen kanec pelina, kajti na vstopnicah bo napisano, da bodo predstave le v primeru, če bo gledališče imelo dovolj sredstev.

Stalnemu slovenskemu gledališču v Trstu, ki je s svojimi kvalitetnimi predstavami že večkrat navdušilo tudi naše ljudi, vsekakor želimo, da bi bila jubilejna 30. povojna sezona trden korak po poti uspešnega delovanja te pomembne ustanove zamejskih Slovencev.

Ugotavljanje manjšine so izvedli že nacisti z izseljevanji in usmrčitvami zavednih Slovencev

Prejšnji mesec, 27. julija 1974, je bil v Celovcu ustanovni občni zbor Društva slovenskih pisateljev v Avstriji (Verband der slowenischen Schriftsteller in Österreich). Odbor društva nam je s prošnjo za objavo poslal naslednje „Obvestilo kulturnim in prosvetnim ustanovam na Koroškem (Avstrija) in v Sloveniji“:

Na prvem občnem zboru DRUŠTVA SLOVENSKIH PISATELJEV V AVSTRIJI / Verband der slowenischen Schriftsteller in Österreich dne 27. 7. 1974 v Celovcu je bilo enoglasno sklenjeno, da bojo člani tega združenja — zdaj jih je devet — sodelovali na bralnih matinejah in večerih, pri sestavljanju antologij ipd. samo preko tega svojega strokovnega in interesnega združenja in sicer po § 2 (Cilji) zadevnega statuta. Predsednik Društva slovenskih pisateljev v Avstriji je Valentin Polanšek, Obirsko/Ebriach — 9135 Železna Kapla/Eisenkappel, tajnik pa Janko Messner, H.-Heine-Gasse 50 — 9020 Klagenfurt/Celovec. Ustanove, ki se zanimajo za literarno ustvarjanje Slovencev na Koroškem, se lahko obrnejo na prvi ali drugi naslov.

Zveznemu kanclerju dr. Kreiskemu pa je bilo z občnega zbora poslano pismo naslednje vsebine:

Die heutige konstituierende Generalversammlung des Verbandes der slowenischen Schriftsteller in Österreich / Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji fordert einstimmig von Ihrer Regierung die sofortige aufrichtige Erfüllung aller Verpflichtungen aus dem Artikel 7 des Staatsvertrages ohne jede sogenannte Minderheitenfeststellung, denn diese hat bereits der SS-Himmler mit Aussiedlungen und Hinrichtungen unserer slowenischen Landsleute durchgeführt.

slovenskemu štabu, kaj naj ukrenejo, je v začetku januarja le priletelo osemnajst tovornih letal, ki so odvrгла municijo in eksploziv, da so lahko začeli večji napad. (Ob nekaj blaga so jih spravili tudi Nemci, ki so v ofenzivi s pomočjo psov in iskalcev min odkrili nekaj skladišč.)

Štab korpusa je vsemu nakljub videl rešitev v ofenzivni obrambi. Italijani so bili šibki člen v nemški verigi. Strela in Polde sta v nekaj dneh imela v rokah vse podatke. Pred seboj so imeli dvesto peldeset mož bataljona Fulmine iz italijanske divizije MAS, ki se je bila prav tiste dni nastanila v goriški okolici. Pri njih je bilo tudi nekaj Nemcev, za strah in kontrolo.

Boj je bil srdit. Mimo korpusne opazovalnice je držala pot v zaledje napada. Imeli so že štirinajst mrtvih in nekaj čez dvajset ranjenih.

Blisk se tudi to pot ni mogel zdržati, da ne bi prisostvoval z drugimi korpusnimi oficirji zaključnemu napadu. Ležal je v zavzetem obrambnem jarku in nestržno čakal, kdaj bo prenehal topovski ogenj, da se bodo zapodili v poslednji naskok. Okoli njih so povsod ležali mrtvi Italijani.

Nenadoma se je razpočila rdeča raketa in topovi so utihnil. Nastala je čudna tišina kot po stvarjenju sveta ali takrat, ko se utrga del gore in neha hrumeti. To je bil opojno nevaren trenutek miru pod novim viharjem.

Blisk je dvignil šmajser in pomolil glavo iz jarka. Med razbitinami hiš in bunkerjev se je vlekel štenast dim, smrdelo je po požaru, krvi in ekrazitu. Grmenje topov onkraj gozda je bilo kot šumenje viharnega morja. Odondod bi lahko prišli Nemci postojanki na pomoč.

Zaslišal je glas brigadnega komandanta, kapetana Bavca:

„Brigada, juriš!“

Vsi funkcionarji so se pomešali med borce. Blisku se je zdelo, da ga nosi valovje. Drveli so skozi ogenj, mimo

TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRALCEV — TRIBUNA BRA

Herrscher über diese Lande?

In einem Leserbrief (Kärntner Nachrichten, 5. 8. 1974) beschäftigt sich Herr Karl Stukovnik mit den jüngsten Aktionen slowenischer Kreise betreffend den Artikel 7 des Staatsvertrages, von denen man sicherlich nicht behaupten kann, daß sie die Situation im Lande verbessern und für die Slowenen selbst auf die Dauer von Nutzen sind. Stukovnik aber sieht nur den Balken im Auge der anderen Seite, obwohl kein Zweifel darüber besteht, daß die von deutsch-kärntnerischen Extremisten getätigten Aktionen (Ortsstafelkrieg, Sprengung oder Beschmutzung von Partisanengräbern) dem Lande sehr geschadet haben, wie es ja kein Segen für Kärnten ist, daß es sogenannte „heimatreu“ Kreise gibt, welche krampfhaft eine Vergangenheit wachhalten, die dem Lande nur Belastung sein kann.

Herr Stukovnik könnte von Nacht- und Nebelaktionen nur dann mit Recht sprechen, wenn er hier auch die Schandaten deutsch-kärntnerischer Seite mit einbeziehen würde. Es ist außerdem lächerlich, von den slowenischen Organisationen zu verlangen, daß sie ihre „Rowdys“ (so drückt sich Stukovnik aus) unter Kontrolle halten, da es wohl nicht möglich ist, Unbekannte zu ermahnen und außerdem dies wohl Sache der Sicherheitsorgane ist.

Und was heißt eigentlich einen Widerruf tätigen (was Stukovnik von den slowenischen Verbänden verlangt)? Widerruf kann ich nur eine Tat oder Behauptung, die von mir gesetzt oder eindeutig unterstützt wurde. Da Stukovnik einen solchen Widerruf von den slowenischen Verbänden verlangt, muß man doch die Frage an diesen Herrn richten, ob er also damit zum Ausdruck bringen will, daß die Slowenenvertretung diese Taten deckt bzw. unterstützt? Sollten Sie, Herr Oberschulrat, jedoch Distanzierung meinen, so darf ich Sie doch auf den Unterschied zwischen widerrufen und distanzieren hinweisen.

Was meint Stukovnik mit dem Satz: „Oder man zwingt uns zu Maßnahmen (wenn nicht widerrufen wird), diesen Hasardeuren ihr scheußliches Handwerk zu legen“? Sollen die Slowenen das als „schlichte“ Drohung auffassen, oder wie soll das sonst verstanden werden? Nebenbei bemerkt: Hasardeure sind Glücksspieler, Herr Stukovnik. Ich nehme an, Sie haben dies nicht gewußt, weil man nämlich keinen Zusammenhang zwischen Glücksspiel und Kampf um ein Recht finden kann. Oder sehen Sie die Erfüllung des Staatsvertrages nach den Regeln der Glücksspielerei?

Die Verunstaltung der Steinacher-Gedenktafel auf dem Hochobir ist so wenig zu bejahren wie die Schändung von Partisanengräbern, nur müßte man von einem Oberschulrat eigentlich erwarten können, daß er zwischen Totenschändung, Grabschändung und Denkmalschändung unterscheiden kann. Am Hochobir kann es sich höchstens um Denkmalschändung handeln, aber nicht um Grabschändung; Steinachers Leiche wurde nicht in Mitleidenschaft gezogen, denn er ist nicht auf dem Gipfel des Obir beerdigt. Grabschändung aber liegt z. B. in Ebenthal vor, wo Deutschnationalisten wiederholt das Grab der Widerstandskämpfer und Opfer des Faschismus beschmiert haben. Dort liegen nämlich

nachweisbar (Storbuch Pfarre Ebenthal) drei Partisanen und zwei zivile Opfer (erhängt von den Stiefelknöcheln des NS-Regimes) bestattet.

Wenn Stukovnik erreichen möchte, daß bei Nichtausforschung der Täter die slowenischen Organisationen den Schaden zu bezahlen haben, so ist dies absurd. Man kann auch nicht verlangen, daß z. B. der Kärntner Heimatdienst zerstörte Partisanengräber und Ortstafeln, verwüstet durch das Wüten deutsch-kärntnerischer Fanatiker (solche nennen sich dann noch Heimat-treue!), aus seinen Mitteln wieder zu richten hätte. Die Behauptung Stukovniks, daß der KHD gleich Kärnten ist („wer ihn beleidigt, trifft jeden Kärntner“), kann immer wieder nur als krankhafte Überheblichkeit und Anmaßung gewertet werden, da der KHD lediglich ein Verein wie jeder andere ist und als heutige Organisation (gegründet 1957) nicht für sich in Anspruch nehmen sollte, Kärnten in seinen jetzigen Grenzen erhalten zu haben. Um nochmals daran zu erinnern: Der KHD von 1919/20 wurde nach der Volksabstimmung aufgelöst (auch der Festschrift zum 10. Okt. 1970 zu entnehmen). Mit dem neuzeitlichen KHD aber ist es ungefähr so (sein Anhang inbegriffen) wie mit einem Kind, das den Kaiser spielt, wenn es mit einem Holzprügel als Zepter und einer Papierkrone auf dem Kopfe auf einem Hügel steht, in die Umgebung blickt und fest behauptet: „Somit bin ich Herrscher, Beschützer und Vertreter dieser Lande hier und ihr seid meine Untertanen!“ Was tut man? Man läßt dem Kind den Glauben, um seine rege Fantasie nicht zu zerstören. Also ist auch der KHD gleich Kärnten! Ein nettes Mädchen, nicht?

Die Behauptung Stukovniks (ich zitiere wörtlich) — „aber hinter all diesen schändlichen Taten stehen Jugendliche einer besonderen Schule in Klagenfurt, die ihr kleines Häuflein aufrütteln und in Trab halten will“ — sollte aber doch einmal auf ihre Richtigkeit überprüft werden. Was diese Schule betrifft, Herr Stukovnik, so möchte ich Sie doch fragen, ob Sie mit dem Aufrütteln und in Trab halten sagen wollen (in Zusammenhang mit der Äußerung, daß es Schüler jener Schule sind), daß diese besondere Schule — mit welcher ja nur das Bundesgymnasium für Slowenen gemeint sein kann — ihre Zöglinge zu solchen Aktionen anhält? Wäre es eigentlich von einem Herrn Stukovnik zuviel verlangt, wenn er beide Verdächtigungen unter Beweis stellen würde? Sollten es Schüler dieser Schule sein, so wird man sie ob jener Aktivitäten nicht loben; aber Stukovnik möge eben den Wahrheitsbeweis antreten. Oder besteht die einzige Leistung der heutigen „heimattrauen“ darin, einfach Gerüchte in die Welt zu setzen? Also, Herr Stukovnik, ich hoffe, Sie werden sich in Trab setzen!

Herbert Guttenbrunner
Köttmannsdorf/Kotmara vas

V rubriki „Tribuna bralcev“ objavljamo od časa do časa dopise, ki jih prejmemo za objavo v našem listu. Pri tem pa izrecno poudarjamo, da v posameznih prispevkih izraženo mnenje ni nujno tudi mnenje uredništva.

Uredništvo

JONE SVETINA

240

UKANA

TRETJA KNJIGA

Korpusni štab je moral ugrizniti v to kislno jabolko. Z glavnim štabom Slovenije so izmenjali nekaj brzojavk. Po vseh poročilih jim je postalo jasno, da jih hočejo Nemci po vsi sili spraviti z ozemlja med Sočo in Savo ali celo uničiti. Nemcem zimska ofenziva ni uspela, saj se je glavna korpusa uspešno izmuznila. Brigade so se takoj, ko se je sovražnik umaknil, vrnile tja, kjer so bile prej. Toda tokrat se je nekaj kljub vsemu zgodilo drugače. Na robu Trnovskega gozda, ki naj bi bil korpusu izhodišče za vdor v Gorico in Trst, je sovražnik zgradil močno utrdbo. Prav tako je znova vzpostavil še močnejšo postojanko v Črnem vrhu. Nekaj sto policistov se je preselilo z nekaj topovi na Col in preklalo osvobojeno ozemlje korpusa na dva dela.

V tem tesnem objemu je bil korpus ob sapo. Prostor za gibanje brigad se je iz dneva v dan zoževal, zdaj na tem, zdaj na onem predelu. Korpusni štab z novim komandantom Borštnarjem je zasedal dan in noč in je kmalu dojel zamisel nemških generalov: odrezati jih od hrane, polisniti jih čim dlje od morja, po možnosti na visoke planote Triglavskega pogorja, kjer bi jih — lačne in odrezane tudi od zavezniške pomoči — najlažje uničili.

Razmere so bile neznoše. Mesec dni bojev v globokem snegu je brigade utrudil. Angleži so iz letal odvrgli malo pomoči, pa še to večkrat v sovražnikovo naročje. Po mnogih očitkih šefu angleške vojne misije in brzojavkah

eksplozij ročnih bomb, zavzemali so hišo za hišo in pobijali fiste, ki so se skušali iz zavzetih utrdb rešiti v glavno utrdbo, katere topovi še niso bili razdejani.

Naskok je bil uspešen. Napadalci so se ustavili le ob vozlu odpora.

Med ranjenci, ki so jih vlačili iz boja, je bil tudi divizijski komisar Janko Rudolf, ki ga je bil oplazil z rafalom potajen italijanski oficir. Bil je težko ranjen, roke so mu mrto visele ob telesu, kri pa je curljala iz napete šotarke na zmrzla tla.

V mrtvem kotu dela vasi so zbirali ujetnike. Okoli trideset so jih privlekli tja, bledih, razccapanih, z dvignjenimi rokami. Divizijski komandant je zaprosil Bliska, naj jih s svojimi obveščevalci zasliši.

S patroljo stražarjev so odpeljali ujetnike v zaledje, v gozd, kjer je bil Polde z radijskimi oddajniki in sprejemniki. Tu naj bi kaj izvlekli iz njih, saj so na smrt preplašeni govorili drug čez drugega.

V vasi se je nadaljeval napad. Nekoliko niže spodaj je iz gozda prihajalo sumljivo drdranje mitraljezov in žarcev, ki so jim odgovarjali breni. Blisk se je bal, da so Nemci prebili obrambo. Tam sta bila Gregoričeva brigada in jurišni bataljon.

13

Pobočja Svetega Gabrijela so bila prevolljena z jarki in bunkerji iz prve svetovne vojne. Ostanki utrdb znamenite Soške fronte so dobro služili borcem Gradnikove brigade in bataljonu Prežernove, ki so odbijali nemške napade.

Od jutra do noči so udarjale po njih topovske granate. Lomile so drevje, razbijale skale in jih slepile z blede vijoličastim ognjem. Nemške baterije z vzpetin nad Sočo, po-

SPD „Zarja“ v Železni Kapli uspešno posreduje slovensko kulturo turistom v deželi

Goriški planinci iz Italije obiskali Koroško

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ je v zadnjem času imelo kar dve prireditvi, ki sta se odvijali v okviru kulturnega koledarja občine Železna Kapla. Prva prireditev je bila v soboto zvečer 13. julija pod geslom „Poletna noč“, ki je zelo dobro uspela in jo bomo ponovili tudi naslednje leto, druga pa v nedeljo 27. julija, na kateri so nastopili domači pevski zbor „Danice“, novoustanovljeni pevski zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi in domača folklorna skupina. Na programu občinskega kulturnega koledarja Železne Kaple je še tretja prireditev v nedeljo, kjer bodo naši pevci sodelovali na semnju v Št. Lenartu. Namen teh prireditev je, da številni tujci, ki prebivajo oziroma so na letovanju v Železni Kapli in okolici spoznajo kulturne dobrine avtohtonega prebivalstva tega kraja — pesem, glasbo in ljudske plesne.

Na naši prvi prireditvi se je pri Brunerju zbralo na prostem preko 500 domačinov in tujih gostov. Vsem smo postregli z raznimi specialitetami na ražnju, za veselo razpoloženje pa je skrbel ansambel Bellamies ali Katrinški fantje. Ob tej priložnosti smo kurili tudi kres, kar je dalo prireditvi še bolj romantično obeležje. Naši prosvetaši

so za to priložnost postavili majhne kolibe, namestili za 500 ljudi klopi in spekli na žaru specialitete. Ves trud, ki je bil vložen v pripravo za to prireditev, je bil obilno poplačan z ogromnim obiskom. Naši prosvetaši so kar sklenili, da bodo podobno „Poletno noč“ izvedli tudi prihodnje leto. Kar je kalilo veselo razpoloženje te prireditve je bilo to, da so žandarji, katere smo pravičasno obvestili, da bi prišli urejati promet, prišli prepozno in zato potem z užitkom „kasirali“ kazni. Na začetku prireditve je številne domače in tuje goste pozdravil predsednik SPD „Zarja“ Kuhar Peter in želel vsem mnogo zabave in užitka.

Kakor je bila prva prireditev dobro obiskana, tako je bila druga po krivdi občine, ki je ob istem času priredila koncert pihalne godbe v Kapli, manj obiskana. Na koncertu, ki ga je priredilo naše društvo, je poleg domačega pevskega zbora in folklorne skupine nastopil tudi pred nedavnim ustanovljeni pevski zbor SPD „Trta“ iz Žitare vasi, ki se kakovostno stopnjuje od nastopa do nastopa. Tokrat je v zastopstvu odsotnega predsednika Kuharja navzoče pozdravil Franc Sadolšek-Miki. Kvalitativno je prireditev dobro uspela, saj je nudila pester kul-

turni užitek. Tudi tuji gostje, ki so pri nas na dopustu in so se udeležili prireditve, so bili navdušeni, saj so spet enkrat videli in slišali nekaj novega in tako dobili tudi vpogled v kulturne dobrine koroških Slovencev.

Domačemu prosvetnemu društvu „Danica“ in sosednjemu društvu „Trta“, ki je sodelovalo v okviru obeh prireditev, čestitamo k skupnim prizadevanjem, s katerimi so gotovo doprinesli svoj delež k posredovanju slovenske kulture na Koroškem turistom in tudi k dobri volji po mirnem sožitju med obema narodoma v deželi.

Naši otroci odpotovali na morje

Včeraj je skupina slovenskih otrok odpotovala na počinško letovanje v Savudrijo ob Jadranskem morju. Kot po navadi so mladi letoviščarji tudi letos v dobrih rokah preizkušenih spremljevalcev iz Koroške, ki bodo skrbeli za njihovo varstvo in pa tudi zabavo, da se bodo otroci res prijetno počutili in se od sonca ožgani in predvsem zdravi in polni lepih in nepozabnih spominov vrnili na svoje domove.

Kakor vsa leta, je bilo tudi včeraj v Celovcu pred poldnevom, kjer imajo slovenske organizacije svoj sedež, zelo živahno. Številni otroci v spremstvu staršev so nestrpno čakali na prihod omnibusa, da jih odpelje na sinji Jadransko morje. Za otroke bo to seveda veliko doživetje, za marsikatero mamico pa skrb, kako bo prestala kar tri tedne brez svojega malčka. Seveda ob slovesu ni manjkalo napotil, ki pa so bila čisto odveč, ker se otroci niso menili zanje, saj so v mislih že bili pri kopanju v morju. Namen počinške kolonije ob morju pa ni samo v tem, da se mladina zdravstveno utrdi, temveč tudi v tem, da se navadi na tovarniško skupnost in da se seznanijo tudi z drugimi navadami in običaji, kar bo imelo prav gotovo koristne posledice v nadaljnjem življenju.

Prejšnjo nedeljo so Koroško obiskali goriški planinci iz Italije. Izlet je organiziralo Slovensko planinsko društvo v Gorici. Na Koroško so se pripeljali z omnibusom in si pri nas ogledali razne zanimivosti. V Osojah ob Osojskem jezeru so si med drugim ogledali tudi grob poljskega kralja Boleslava — mutca osojskega. V času od 1028 do 1783 je bila v Osojah Benediktinska opatija, danes je stavba spremenjena v prijeten hotel v katerem se odvijajo tudi razni koncerti. Pozneje so si ogledali tudi Trg (Feldkirchen), Št. Vid ob Glini in znameniti grad Ostrovico, nemško Hochosterwitz, ki je bil v glavnem cilj izleta. Značilno za slovensko ime Ostrovica je, da je le-to bilo prvič uradno zapisano že zelo zgodaj — leta 860. Takrat se je imenoval ta kraj Astaruiza. Grad Ostrovica se prvič omenja v 12. stoletju, kot lastnina solnograških škofov. Od 16. stoletja naprej pa pripada družini Khevenhüller. Z gradu je čudovit razgled na Karavanke in Julijske Alpe. Na povratku so se izletniki ustavili tudi pred vojvodskim spomenikom na Gosposvetem polju. V koroški prestolnici Celovcu so si ogledali znameniti Minimundus ali mali svet ob Vrbskem jezeru, kjer so razstavljene razne znamenitosti iz celega sveta, seveda v miniaturni. Tako so imeli izletniki ponovno priložnost, da so

občudovali mogočni grad Ostrovico, seveda močno pomanjšano. Poleg raznih znamenitih stavb pa je razstavljena tudi Celovška koč (Klagenfurter Hütte) na Mačenski planini v Karavankah, ki vzbuja zlasti med planinci posebno zanimanje. Ogledati so si hoteli tudi turistični

OBIŠČITE

Werner Bergovo galerijo v Pliberku. Odrpta je samo še do 31. avgusta 1974, dnevno od 10. do 12. in 16. do 18. ure.

kraj Vrbo ob Vrbskem jezeru, vendar so zasedeni parkirni prostori preprečili obisk tega zanimivega kraja. Preko Vrat in Trbiža so se nato vrnili domov z željo, da bi podobne izlete še večkrat priredili.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu je bilo naprošeno, da bi pri tem izletu sodelovalo vsaj z enim vodnikom, ki bi jih vodil po Koroški. Žal se tokrat njihova želja ni dala realizirati, kar slovenski planinci na Koroškem zelo obžalujejo.

Alojza Breznikarja iz Raven ni več

Pred dnevi nas je nepričakovano za vedno zapustil dober znanec in prijatelj koroških Slovencev Alojz Breznikar iz Raven. Umyl je na posledicah krvavenja v želodcu, star komaj 49 let. Po vsej Sloveniji in tudi Koroški je odjeknila žalostna vest o njegovi nenadni smrti, ki je globoko prizadela njegovo številno poznanstvo, saj je veljal za izredno dobrega in prizadevnega človeka.

Tovariš Breznikar se je rodil 26. aprila 1925 kot sin malega kmeta pri Litiji na Dolenjskem. V partizane je šel, ko je bil star 19 let. Ker je bil zelo hraber, je kmalu postal komisar večje partizanske edinice. V jugoslovanski armiji je služil kot oficir do leta 1946. Nato je končal ekonomsko šolo in se zaposlil v železarnah v Storah in Jesenicah. Že 26 let je bil v železarni na Ravnah, kjer je opravljal dolžnosti šefa prodaje metalurške proizvodnje. Dolga leta je bil tudi predsednik občinskega odbora Zveze borcev občine Ravne. Prejel je tudi več odlikovanj za hrabrost v partizanih. Kako je bil Breznikar priljubljen pri prebivalstvu najbolj zgovorno dokazuje ogromna množica ljudi, ki se je zbrala ob njegovem grobu na ravnem pokopališču in nad sto

vencev, ki so jih položili številni zastopniki organizacij in ustanov iz raznih krajev Slovenije in celo iz Beograda in Zagreba. Na pogrebu je bila tudi delegacija Glavnega odbora Zveze koroških partizanov, ki je položila venec. Od pokojnika se je poslovilo več govornikov, ki so orisali njegovo delo polno življenjske pot in njegove vrline. Ker je bil Breznikar v tesnih stikih s koroškimi Slovenci, zlasti z Zvezo koroških partizanov, je njegova smrt tem večji udarec za nas vse, ki smo ga poznali. Pokojnega Alojza Breznikarja bomo ohranili v lepem spominu, svojcem in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

ČESTITAMO!

Pred nedavnim je dipl. inž. Franci Gröblacher iz Dežic pri Št. Ilju ob Dravi na visoki šoli za agronomijo na Dunaju promoviral za doktorja agronomije.

K temu uspehu dr. Gröblacherju, ki je bil absolvent slovenske gimnazije v Celovcu, iskreno čestitamo.

„Radiški fantje“ v „Korotanu“

Koncerti za goste v poletnih mesecih v naših krajih, kjer je turizem močno razvit, niso več nikakoli ne navadni dogodki. Posebej pa je vredno naglasiti, da je minuli petek v hotelu „Korotan“ v Sekiri ob Vrbskem jezeru priredil koncert s celovečernim sporedom zbor, ki obstoja že poldrugo leto. Potem ko so „Radiški fantje“ izven programa za uvod zapeli dve pesmi, so se odtrgali letoviščarji in domačini od prijetnega hlada poletne noči na terasi hotela in so prišli v dvorano. Čeprav domačih poslušalcev iz okoliških krajev ni bilo posebno veliko, je bila dvorana polna. Želja številnih gostov, spoznati poleg pokrajinskih lepote še drugo lice naše dežele, je očitno velika.

Kaj kmalu po prvem nastopu je bilo čutili, da je pevcem, katerih je le sedem po številu, uspelo pridobiti simpatijo občinstva. Očem je vsekakor tudi dobro del pogled na nove stilizirane narodne noše, s katerimi so fantje tokrat nastopili.

Spored tega večera je bil obširen in je vseboval poleg manj znanih, a lepih koroških in slovenskih narodnih ter umetnih pesmi — skupno jih je bilo 18 — še pesmi drugih narodov: hrvaške, nemške in italijanske. O tem, da je bilo petje od poslušalcev dobro sprejeto, je pričala tišina, ki je kljub gostilniškemu okolju vladala v dvorani. Morda je bilo petje „Radiških fantov“ res nekoliko pretočno in je bilo na programu premalo veselih in razigranih pesmi, a povedati je treba, da so bili pri izvajanju uspešni in da so poslušalci na tem večeru slovenske pesmi kulturno uživali.

Ponovno je treba pozdraviti iniciativo uprave hotela „Korotan“, da vedno spet v določenih presledkih vabi razne zборе in folklorne skupine na take prireditve. To ni samo lepa gesta v službi turizma v deželi, temveč tudi podpora skupinam, ki delajo na kulturnem področju.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

sebeno pa s pobočja Svele gore, so bile neutrudljive. Podpirale so napade desetega policijskega SS polka in drugih delov divizije MAS.

Vojko je bil šele nekaj ur v četi. Bil je pomočnik in komisar hkrati — zamenjal je študenta, ki se je bil na tem položaju nekaj pregrešil. Med novimi ljudmi se ni počutil najbolje, čeprav je nekatere poznal. Njegov predhodnik je bil pokvaril sloves komisarjev. Bil je strog do drugih, sam do sebe pa prizanesljiv. Rad je pošiljal druge naprej, če pa je bilo „gosto“, je skočil, kar so mu dale noge.

Kadar je topovsko streljanje prenehalo, je Vojko prilezel iz luknje in skozi okleščeno drevje pregledoval bojišče z daljnogledom. Videl je cestni ovinek, kjer sta bila zdrsnila v global dva nemška tanka. Naletela sta bila na mine. Eden je oblezel na kupoli in je bil od daleč videti kot hrošček, ko ga obrneš na hrbet, pa se ne more več prekopniciti v pravi položaj. Drugi pa je bil samo nagnjen. Drugi tanki so prodrli samo do gozdnega obrobja, od koder so molili čez greben cevi in tolkli po položajih.

Napade so odbijali že drugi dan, prezebli in lačni. Za lučaj ročne bombe od Vojka je ležal Orlov. Streljal je s težko strojnico in se drl kot obseden. Orlova vseeno niso toliko ponižali, da bi mu dali nositi kuharski kotel. Nositi je moral kobilico težke brede, ki je tehtala okoli dvajset kilogramov in pod katero so se potili tudi najmočnejši. Orlov jo je nosil voljno kot Kristus svoj križ in upal, da jo ne bo dolgo.

Kadar je zrak od granat zažarel in je zagorela gmajna ter je izpod pepelnato sivega neba deževalo kamenje, so se takoj poskrili po podzemskih kavernah in čakali, da je zemlja nehala drhteti.

Ko je ogenj prenehal, so zdrveli k orožju. Že drugi dan jih je veriga strelcev naskakovala, kot bi se zaganjala v nebo, in vsakokrat bežala nazaj. Samo enkrat jim je uspe-

lo prodreti tik pod vrh, neposredno za zastor artilerijskega ognja, in presenetiti četo. Pregeljali so jih iz zaklonov. Takrat se je izkazal Orlov. Pozabil je, da je samo pomočnik strelca in ne več poveljnik. Stopil je na hribček in se scela dvignil iz zaklona:

„Marš nazaj na položaje! Lezi in bij! Kdor bo storil samo korak nazaj, ga ubijem!“

Bežeči so presenečeni obstali. Orlov jim je poslal s težko strojnico dva rafala pod noge in jih spravil v luknje. Medtem je komandant Džoni z levokrilno četo udaril na Nemce, ki so se vkljnili v bataljonsko obrambo, in jih pregnal na izhodiščne položaje.

„Daj, sekaj jih Vojko, po njih! Mater jim švabsko in laško! Madona bog elija!“ si je dajal duška, da so ga vsi slišali in tudi videli.

Ceprav je bil Vojko včasih nanj jezen, mu je po navadi odpustil, zakaj v boju je Orlov pokazal, da ni iz slabe moke. Z višine so gledali za begajočimi sovražniki, ki so bili med drobnim drevjem kot mravlje med bilkami. Videli so, da jih višji poganjajo naprej in jim streljajo v hrbet.

Kadar je topništvo preneslo ogenj na desnokrilne grebene, so gledali črte granat in poslušali streljanje. Bilo je, kot bi padal dež na pločevinasto streho. Ze po streljanju so uganili, da je tam jurišni bataljon. Primož, Travnikarjev, Boris in Nande! Vojko je nenehno mislil nanje. Ko se je četa razbila, mu je bilo, kot bi mu raztrgali dušo. S Primožem sta se srečala, ko so šli na položaje. Stisnili so si roke in izmenjali nekaj besed. Tudi Orlov, s kobilico na hrbtu, ga je videl. Pogledal je stran, očitno mu je bilo nerodno.

Z nočjo je napad na njihove položaje prenehal. Takrat je Orlov prišel k Vojku. Zavil je v časopisni papir čik in sedel v zaklon.

„Bele vrane smo, Vojko! Samo novinci so še po četah. Večina starih je že pocepala. Kdor pa je bil kaj pameten, si je že davno pomagal ven iz brigade. Dosti jih poznam, ki se skrivajo po terenu.“

Vojko je prikimal, poznal ga je, da se rad izkašlja, kadar mu gre slabo; ko pa mu gre dobro, hitro pozablja. Zdal si je spet posipal glavo s pepelom.

„Človek se zmoti o ljudeh... Malo mi je bilo stopilo v glavo. Kamu pa ne bi, saj smo mislili, da bomo v kratkem v dolini.“

Potegnil je nekaj dimov in skoraj žalostno gledal Vojka, ki je čepel na vejah in si s sapo grel premle roke.

„Razrešili so me, namesto da bi mi dali čin. Glavni štab me je imenoval za poročnika. In odlikovanje je prišlo zame. Namesto vsega tega Orlovu kobilico težke strojnice na hrbet... Ko si kriv, tedaj ‚Navali narode na sirofinju!‘ Kot kmetje s koli na zastreljenega volka... Tako so mi prali možgane, kot smo jih mi spomladi Fazanu. Kaj vse so mi očitali! Da sem vojvoda, da podcenjujem partijo, da kritike ne sprejemam! Še to ni pomagalo, da sem vse takoj priznal.“

„Orlov, po navadi eden nosi krivdo za vse! Tudi sam si večkrat podobno ravnal!“

„Pa posebno kuhinjo so mi oponesli! Pa da sem ‚potožil‘ mimogrede katero od naših sodelavk na terenu... to, kar naj bi bilo vojaku dolžnost, so mi šteli v greh... Kaj morem, če te ženska sama prime za roko in pelje v posteljo. Kdo bi se branil! To je tako kot bi se sedaj branil kruha, ko ga že tri mesece nismo videli. Če se je meni zavrtelo v glavi, potem se še mnogim vrtili. No, ali ne?!”

„Sam vse razmisli, nekaj je bilo gotovo narobe, samo zaradi umika te ne bi razrešili.“

„Med nama, ni treba praviti naprej, tudi Blisku ne ali brigadnim. Poglej, če se jaz ne borim dovolj z zavestjo!

Mednarodni Gorenjski sejem v Kranju danes odprl svoja vrata

Danes so se že štirindvajseti odprla vrata mednarodnega Gorenjskega sejma v Kranju. Razstavišče v Savskem logu bo privabljal tuje in domače obiskovalce do vključno 19. avgusta. Iz nekdanj skromnega začetka se je v teku let iz slovenskega oz. jugoslovanskega sejma razvil v pravi mednarodni sejem, ki se danes pridružuje velikim mednarodnim jugoslovanskim sejmom, ki imajo že starejšo tradicijo (Zagreb, Beograd, Novi Sad, Ljubljana in drugi). Mednarodni Gorenjski sejem je mednarodna gospodarska manifestacija, na kateri so zastopane vse vrste gospodarstva, od industrije, kmetijstva, no-tranje in zunanje trgovine, gradbeništva, prometa, turizma in gostinstva do obrti družbenega in privatnega sektorja. Posebnost gorenjskega sejma v Kranju je predvsem v tem, da je v njegovih prostorih v teku leta več sejmov — letos jih bo skupno pet, drugo leto pa celo šest. Naslednja prireditev bo VII. Mednarodni sejem obrti in opreme od 11. do 20. oktobra.

Sejem v Kranju ima komercialno potrošniški značaj, to se pravi, da razstavljalci svoje izdelke razstavljajo in tudi prodajajo. Poslovni uspeh je stalno večji in tudi število obiskovalcev stalno narašča. Lansko leto je Gorenjski sejem obiskalo okrog 200.000 ljudi od tega okrog 20.000 inozemcev. Razstav-

ljalci pa so naredili 80 milijonov šilingov prometa. Skupna površina razstavnih prostorov znaša 15.000 m², od tega je 7000 m² notranjih in preko 8000 m² zunanjih razstavnih površin.

Velik del razstavljenega blaga predstavlja pohištvo, kar izhaja iz močno razvite pohištvene industrije v Sloveniji in Jugoslaviji. Tudi tokrat bodo obiskovalci imeli veliko izbiro od najmodernejših, elegantnih sortimentov do rustikalnega pohištva, ki je zlasti privlačno za tuje kupce. Tudi usnjena galanterija — na tem področju so Slovenci vodilni — je močno zastopana in bo med tujimi kupci prav gotovo izzvala veliko zanimanje. Seveda so na izbiro tudi drugi potrošniški izdelki kot n. pr.: prehranbeni izdelki, aparati za gospodinjstvo, tekstil in konfekcija, kozmetika, plastični izdelki, suvenirji, vozila vseh vrst, gradbeni material, široka izbira kmetijskih strojev in orodij idr. Vse to si boste lahko ogledali, preizkusili in po ugodnih cenah z velikimi popusti tudi kupili.

Letošnja posebnost na sejmju so steklopihači iz Jordana, ki na sejmju mišču pred očmi obiskovalcev izdelujejo steklene izdelke kot razne vrste in vaze in jih tudi prodajajo.

Število razstavljalcev se je tudi letos povečalo. Tako so registrirali preko 280 razstavljalcev iz tuzem-

stva in inozemstva, med njimi jih je celo nekaj iz prekomorskih dežel. Iz tujine jih je 82. Avstrija je zastopana s 26 razstavljalci, Italija s 27 in Zvezna republika Nemčija z 21; iz prekomorskih dežel pa sodelujejo na Gorenjskem sejmju podjetja iz Indije, Jordana, Japonske, Kanade in USA. Med avstrijskimi zveznimi deželami je najbolj zastopana Štajerska z desetimi podjetji, medtem ko sta iz Koroške zastopani samo dve firmi, kar je zelo malo, vendar pa spet razumljivo, ker sovpadata gorenjski in celovški lesni sejem na isti datum.

Najbolj prepričljiv dokaz, kako Gorenjski sejem napreduje je vsekakor dejstvo, da so morali — kljub temu, da so povečali razstavnih prostor za nadaljnih 2000 m² — številnim pozneje prijavljenim podjetjem sodelovanje na razstavi odkloniti.

Sejem je dnevno odprt od 9. do 19. ure. Za vse, ki bodo prišli z osebnimi vozili je na razpolago dovolj prostora parkirnemu prostoru. Znotraj sejemskega prostora nudijo vrsto gostinskih in zabavnih re-kreativnih uslug. Dobro vpeljani gostinci vam bodo postregli z izbranimi pijačami in priznanimi slovenskimi in jugoslovanskimi jedili. Za otroke in odrasle, ki se počutijo mlade je dnevno vsakrbljeno za dobro zabavo. Ob večerih za boljše počutje in ples igrajo priznani zabavni ansambli.

Slovensko prosvetno društvo Radiše vas vabi na proslavo

70. obletnice obstoja

v nedeljo 1. septembra 1974 ob 14. uri na Radišah pri cerkvi.

Sodelujejo: domači mešani in moški pevski zbor „Radiški fantje“
družvena godba in
pevski zbori okoliških prosvetnih društev.

Ljubitelji lepe narodne pesmi, gostje in prijatelji prisrčno vabljeni na to jubilejno proslavo, ki naj bi bila izraz narodne življenjske volje in demonstracija za mirno sožitje v deželi!

O d b o r

Težkoče zaradi avtoceste skozi Karavanke

Med 1. in 3. julijem je v Toplicah pri Beljaku zasedala avstrijsko-jugoslovanska komisija izvedencev, ki je proučevala projekt gradnje cestnega predora skozi Karavanke. Jugoslovansko delegacijo je vodil minister inž. Boris Mikoš, avstrijsko pa opolnomočenec ministra dr. Franz Plin. Koroško deželno vladu je na razgovorih zastopal deželni svetnik in deželni referent za gradnjo cest Stefan Knafl.

Na razgovorih v Toplicah so se člani obeh komisij zedinili, da bodo svojim vladam predlagali ustanovitev dveh podkomisij. Prva naj bi proučevala in se bavila z vprašanjem, katera varianta cestnega predora bi bila najbolj zanimiva, druga pa bi obravnavala pravna vprašanja, predvsem vprašanje, kako se bo v bodoče na tem odseku odvijal obmejni promet.

Komisija izvedencev je prišla do zaključka, da bi gradnja cestnega predora skozi Karavanke prišla v poštev samo še na območju Področnice in Kepe (obstoja še cela vrsta drugih načrtov), ker to najbolj odgovarja predstavam obeh delegacij. Referent deželne vlade za gradnjo cest je poročal, da s strani zvezne vlade, dežela še ni prejela nobenega opolnomočenja za realizacijo tega projekta. Glede financiranja karavanškega projekta je deželni svetnik Knafl dejal, da je Koroška zaradi gradnje Turške avtoceste in izgradnje Južne hitre ceste v finančni zadregi, sicer pa je mnenja, ker je izgradnja predora za Jugoslavijo silne važnosti, da bo le-ta morala dobiti del realizacije projekta nositi sama. Naslednje zasedanje komisije izvedencev naj bi bilo naslednje leto. Do takrat naj bi obe podkomisiji poročali o njima poverjenih naloga.

Vsekakor so izgledi po prvem zasedanju avstrijsko-jugoslovanske ko-

misije izvedencev po realizaciji cestnega predora skozi Karavanke vse prej kot spodbudni. Vsiljuje se misel, da Koroška oziroma Avstrija, vsaj po tem, kar je povedal Knafl, nima posebnega zanimanja za realizacijo projekta. Tudi na zadnji občinski seji v Št. Jakobu v R. so soglasno izglasovali resolucijo, v kateri se občani izrekajo proti gradnji omenjene avtoceste skozi šentjakobsko občino. Po koroških izkušnjah ni izključeno, da se bo tudi bečkstanjska občina pridružila šentjakobskemu primeru. Knafl-ova izjava, da bodo imeli Jugoslovani izjavo, da bodo imeli gradnje karavanškega predora kot Avstriji je bila kot voda na mlin za tiste, ki se ne znajdejo z današnjim časom. Vsekakor ostane samo še upanje, da nameravana gradnja avtoceste skozi Karavanke ne bo naletela na podobno nepremostljivo zapreko, kot nameravana gradnja podjetja „Gorenje“ v Pliberku.

Slovensko prosvetno društvo „Trta“ v Žitari vasi vabi vas in vaše goste na

KULTURNI VEČER

v nedeljo 11. avgusta 1974 ob 20.30 uri pri Rutarju v Žitari vasi.

Sodelujejo: Moški pevski zbor SPD „Trta“ Žitara vas, vodi Jozej Starc
MGV Sittersdorf, vodi Stan-ko Topar
Meš. pevski zbor „Danica“ Trio Korotan iz Št. Vidu v Podjuni, vodi Hanzej Kežar
Ljubitelji lepega petja prisrčno vabljeni!

O d b o r

SPD Danica priredilo koroški večer v Št. Primožu

Kljub obilnemu delu na polju in v turističnih podjetjih, najdejo naši prosvetaki vedno potrebni čas, da nastopajo na raznih prireditvah. Naši kulturni delavci se namreč dobro zavedajo, kakšno poslanstvo imajo, ko se prizadevajo, da bi seznanili naše kulturne dobrine — predvsem petje in glasbo — številnim tujim gostom, ki prihajajo v našo lepo deželo uživati svoj dopust. To plemenito delo, ko nastopajo tudi pred tujimi gosti, kar je seveda namen teh prireditev, a je že rodilo prve uspehe, saj so danes res že zelo redki primeri, da tujci na Koroškem ne bi vedeli, da na Koroškem prebivata dve narodnostni skupnosti. Tisti časi ko so koroške Slovence načrtno zamolčevali so pri kraju, danes si koroški Slovenci sami utirajo pot v javnost in to vsekakor z uspehom.

Eno najaktivnejših prosvetnih društev je vsekakor Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni, ki je v letošnji turistični sezoni izvedlo že več koncertov doma in drugod. Tako je minulo nedeljo zvečer že spet priredilo „Koroški večer“ pri Voglu v Št. Primožu, katerega so se poleg domačinov udeležili tudi številni gosti od blizu in daleč.

Kot po navadi sta tudi tokrat nastopila znani mešani zbor SPD Danice in instrumentalni trio „Korotan“, oba pod vodstvom znanega pevovodje Hanzija Kežarja. Na prireditvi je sodelovala tudi godba „Fantje izpod Obirja“. Povezovalne besede med sporedi oz. točkami je imel dr. Erik Prunč. Čeprav smo o kakovosti škocijanskega zbora in tria „Korotan“ že mnogokrat poročali, tudi tokrat ne moremo preko tega, da ne bi ponovno poudarili njuno čudovito kvaliteto.

Ker je bila škocijanska prireditev v Št. Primožu izvedena v okviru kulturnega koledarja škocijanske občine, je vse navzoče, zlasti številne goste iz inozemstva v imenu občine pozdravil občinski odbornik dipl. trg. Habernik. Na koncertu so poleg slovenskih pesmi zapeli tudi nemške ter tako pokazali, da niso ozkosrčni in da so vedno pripravljene sodelovati tam, kjer služijo skupnim interesom, ki merijo v to, da bi bili koroški Slovenci res enakopravno ljudstvo, kakor je to črno na belem zapisano v avstrijski državni pogodbi. Tudi ta prireditev je dosegla svoj namen. Zlasti pri gostih iz tujine je naletela na zelo ugoden odmev.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tor

Jaz bom imel po zmagi manj kot pred njo. Veliko kmetijo imamo doma, torej bom ob zemljo. Če vojne ne bi bilo... Imel sem naročene že tri tekstilne stroje, začel bi pletilstvo na svoje. Sprva bi bil obrtnik, v nekaj letih pa majhen tovarnar... Vse sem žrtvoval za idejo... Pritrjeval sem partiji, komisarjem; tudi če sem včasih na političnih urah spal, sem bil vedno za to, kar ste govorili. Zdaj pa sem vreden manj kot tisti, ki v tej revoluciji ne bodo ničesar žrtvovali... Orkamadona, Vojko, to boli! Orlovu težko bredu na hrbet, pa naj crkne... Škoda, da sem bil sokol in ne krščanski socialist. Če bi bil to, bi bil zdavnaj že predsednik OF kje na terenu. Zdaj sodim med nezdrave počivce. Kaznovan sem vsem za zglod... Še birokrat sem povrh, ker sem ukazal zapleniti na neki občini nov pisalni stroj in ker sem dobil pisarja, ki ne tipka tako počasi, kot bi se prestopala kura. Zdaj vidiš, kako mi gredo višji na roko... Jih gleda...!

Vojko je čakal, da se je „skašljal“, in ga skušal potolažiti.

„Malo potrpi. Nimajo veliko sposobnih ljudi. Ne boš dolgo pri težki bredu.“

„Morda imaš prav. Tudi v tem bataljonu vse vedo in se tako onegavo obnašajo... Pa pomisli, koliko je žrtvovala naša družina — dva brata sta v hosti, sestra in en brat pregnana na delo v Nemčijo, starši in listi, ki je doma, da bo gospodar, pa dan za dnevno dajejo vse v hosto...“

Vojku so oči zlezle skupaj. Bil je utrujen in zaspan. Orlov pa je govoril tiho in enolično in od časa do časa potegnil čik. Nenadoma se je obrnil k Vojku in očitajoče rekel:

„Ti spiš, jaz pa ti priovedujem...“
„O, ne spim, Orlov, vse ti lahko ponovim!“
„Čeprav ne... Nikomur ne povej, o čem sva se menila. Sicer pa tudi tebe ne marajo, saj vidiš, da se ne

premakneš od četne funkcije. Partija potrebuje kristalno čiste... To pa mi nismo! Midva ne bova delala kariere!“

„Orlov, ne zamotavaj enostavnih stvari, kot si včasih poenostavljal zapletene. Izvedel sem, da tudi tebi nisem bil všeč in da si ugovarjal, ko so me predlagali v štab. Tako še marsikomu ne bom pri srcu. Jaz bom svoje naredil za ta boj in za partijo; vseeno mi je, kakšno dolžnost mi poverijo.“

„Da ne boš zameril... Jaz zato nisem bil zate, ker sem bil slišal, da na brigadnem štabu nekateri izražajo pomisleke, češ da si bil v švabski vojski.“

Razgovor je usahnil, kot bi se zavedela, da sta vsak na svoji poti.

Svod na zahodu je že temnel in luči v daljavi so naznanjale mesto. Iz črne kope nad mestom se je oglasila artilerija. Rezko so žvižgale granate in v širokem pasu klestile hosto. Tam, kjer je divjala bitka za postojanko, je pokanje pojenjavalo. Potem je nenadoma oživel na spojih z Gregorčičevo brigado. Naglo je šlo naprej, kot voda po hribu. Valilo se je po zasneženem gozdu, vse do tja, kjer je rdeč odsev neba naznanjal požar. Tu pa je bilo čisto mimo.

„Madona! Nemci so predrli zapor! Spet bo kdo ob položaj ali celo ob glavo!“ je zaskrbnjeno dejal Orlov. „Če bi poveljeval bataljonu jaz, bi jim udaril z eno četo v hrbet.“

„A kaj, ko ti ne poveljuješ,“ je dejal Vojko.

Skozi potemneli gozd so zaslišali stokanje in klice na pomoč. Stokaje so se pričujazili trije ranjeni borci Gregorčičeve. Potrdili so, kar je bil zaslutil Orlov.

V varstvu teme so se nemški policisti priplazili vse do hiše brigadnega štaba in napadli. Ranili so komandanta in nekatere štabovce, ki so se presenečeni razbežali v gozd. Skozi luknjo je vdrla policija in šla naravnost v razrušeno postojanko — na pomoč.

Boj pa je bil že končan. Policisti so rešili le nekaj Italijanov, skritih po kleteh v vasi, ki jo je bila napadajoča brigada ob umiku zažgala, da se Nemci niso imeli več kje nastaniti.

Obvezali so ranjene borce. „Zjutraj bo pa hudič,“ je dejal Orlov. „Najprej nas bodo s topovi, potem pa nam lahko udarijo v hrbet.“

„Jaz ne bom zatisnil očesa,“ je dejal Vojko. „To, kar praviš, se lahko zgodi že ponoči. Kdo ve, kakšne sile gredo mimo nas.“

14

V črno usnje vezane knjige svetlega pisma, ki jih je Valjhun tako rad prebiral, da si je lajšal dušo, so samevale na polici. Po nalogu poveljujočega generala je pomagal že nekaj tednov politični policiji in gestapu oddvajati zrno od plev in iz zaporov odpremljati ljudi v taborišča.

Prizori, ki jih je doživljal v jetnišnici ob surovih zaslisevanjih, so mu razdejali živce. Kar ga je svojčas veselilo, mu je zdaj postalo zopno. Nič več ni bil prepričan, da je njegovo delo bogu v veselje, njemu v čast in narodu v korist. Zato je bil vse bolj zbežan. V cerkvi je bil vsak dan.

Hacin se je prilepil nanj kot hobotnica na školjko. Mnogo sta delala skupaj. Vsak drugi dan sta hodila k svetemu obhajilu, tako da sta živela iz dneva v dan, iz noči v noč v posvečujoči milosti božji. Duhovniki so jima v imenu boga odpuščali grehe, ki jih nista imela, saj sta v svetlem besu vodila boj za Kristusa, da bi bel križ zavojeval in zmagal nad svetom kladiv in srpov v senci kljukastih križev.

Valjhun je spoznal, da je Hacin zelo preprost, toda fanatičen in brezobziren borec. Ko se je razburil, zakaj mu ne izpustijo sestre, ga je karol:

Kojot in skunks

V votlini na položnem griču je živel kojot. Nekoč se je po neuspelom lovu vrnil domov. Bil je lačen in truden bolj kot kdajkoli.

— Vso noč se mi bo sanjalo o debeli koki — je razmišljal, preden je zaspal.

Toda ni spal dolgo. Prebudila ga je velika lakota.

— Kaj naj napravim? Res je, da sem len, toda lakota je močnejša. Moram na lov.

In stekel je po livadi. Tekel je in tekkel, nenadoma pa je zagledal skunksa.

Hej, ti! — je zaklical. — Kam greš? Če si namenjen lovit, greva lahko skupaj.

— Naj bo, — je rekel skunks in takoj začel premišljevat, kako bo prevaril prijatelja.

— Pojdiva se igrati, — je predlagal skunks kojotu. — Tekla bova do vasi. Tisti, ki bo prišel prvi, bo dobil večerjo.

— V redu, — je soglašal kojot.

Ena, dve, tri, in kojot na vso moč steče proti vasi. Mimogrede se mu je motala po glavi misel, kako lahko si bo zaslužil večerjo.

Skunks je mirno opazoval prijatelja. Poznal je namreč krajšo pot do vasi. Zlagoma se je odpravil na pot in prišel na cilj prvi. Kojot je moral priznati, da je premagan.

— Ha, ha! se je smejal skunks, — le pripravi mi dobro večerjo.

— Ne morem. Še nič nimam za pod zob. Grem pa na lov in skušal bom najti tolsto kokico.

In kojot si je nabrusil pete ter stekel čez polje. Ko je bil že daleč, se je obrnil in zaklical skunksu:

— Zdaj se pa le podvizaj, prijatelj, sicer boš ostal brez večerje.

In tako sta prijatelja prelisičila drug drugega.

Na rečnem bregu so ležali trije kamenčki.

Sonce jih je grelo, veter hladil in nežni valovi so jih zdaj pa zdaj pobožali tako, da so bili vedno beli in gladki kot svila. Prav gotovo bi še danens ležali tam, da jih ni našel Mojček. Tako zelo so mu bili všeč, da jih je pobral in odnesel domov. Ves popoldan jih je ogledoval in zvečer je kar pozabil vzeti medvedka v posteljo kot ponavadi. Zapušeni kosmati revček je žalostno gledal z omare, kako je Mojček položil kamenčke pod blazino. Seveda pa medvedkova, z žagovino napolnjena glava ni mogla vedeti, kakšne skrbi ima Mojček. Kaj se le da napraviti s tremi kamenčki. O, marsikaj...

Toda nihi teh skrbi je pretrgal sen, ki je zazibal Mojčka v sanje...

„Saj ni mogoče,“ se je začudil Mojček, zakaj kamenčki so rasli in v nekaj trenutkih niso bili več tisti kamenčki z reke — ne — bili so velikanske skale. Mojček je najprej vzel največjo — glej no — kot kurje pero jo je dvignil in z njo pregradil mesto na dva dela. Tako, si je oddahnil. V mojem delu mesta ni zdaj več šole, ne zobozdravnika in tudi silna teta Neža ne bo mogla več k nam v goste. Imama pa dve slaščičarni in otroško igrišče. Da, to pa bo zdaj življenje, to.

Le zakaj bi zdaj uporabil drugi kamen? Urno ga je zavalil v reko, ki tako ni mogla več teči svojo staro pot. Razlila se je po tratih na obrežju in kmalu je imel Mojček pravo pravcato morje. Še domov je stekel po ščepec soli, saj morje mora biti slano, drugače sploh ni morje. Nato je potrgal iz zvezkov vse liste in napravil ladje in jadrnice vseh velikosti, da so plule po gladini.

Kaj bi Mojček hotel še več, saj so celo galebi letali pod sinjim nebom. Že res, da so bili malce podobni mestnim golobom — pa kaj zato!

Samo nekaj je Mojčka skrbelo; sonce se je namreč počasi pomikalo nad drugo stran

Mojčkovi kamenčki

mesta. Le še malo, pa bo sijalo nad šolo in grelo vrt tete Neže.

Nak, tako pa ne, ljubo sonce! Nič več se ne boš sprehajalo po nebu, kakor te je volja!

Mojček je pobral tretji kamen in sklatil z njim sonce na zemljo. Poiskal je dolg kos pajčevine, privezal z njo sonce k leskovemu grmu, in ker je bilo s tem vse v redu in prav, odšel h kosilu.

Pajek pa je bil tudi lačen. Zagledal je masno muho in se obližnil: prava bo! Samo mreža, le kje je? Saj brez mreže ne more uloviti muhe. Aha, tu je vendar. Odvezal je sonce in si vzel kar je bilo njegovega.

Še s polnimi usti je tedaj priteknel Mojček pogledat, če je še vse v redu. Toda, ojoj! Prišel je prepozno, zakaj sonce je že hitelo nazaj na nebo. Mojček je točil bridke solze. Teh je bilo vedno več, kar potočki so tekli v morje, ki je raslo...

„Kaj ti je, Mojček?“ je v strahu vprašala mama, ki je spala poleg njega.

„Sonce, sonce, ušlo mi je in zdaj je vedno

tema! Pa morje je tako naraslo, da mi je omočilo posteljo. Poglej, blazina je mokra in slana. Kaj bo zdaj?“

„Le kaj govoriš o soncu in morju? Seveda, tema je, saj je vendar noč. Jutri pa bo spet dan in spet bo sijalo sonce. Le kam naj bi ušlo! Blazino pa si omočil s solzami, več, solze so slane kot morje. Zdaj pa lepo zaspaj, jutri, ko se vrne očka z nočnega dela, te bo peljal v cirkus, objubil ti je!“

Zdaj šele je bil Mojček obupan.

„Mama, nikoli več ne bova imela najinega zlatega očka. Ne more se več vrniti domov. Mesto sem pregradil. Oh, koliko gorja sem storil s tem!“

„Mojček, ti še vedno sanjaš. Daj, zbudi se in sanje, ki te žalostijo, bodo morale proč,“ mu je prigovarjala mama, ga poljubila na vsako lice enkrat — pa je pomagalo.

Mojček je segel pod blazino. Ah, vsi trije kamenčki so bili še tam. Pa še enega je čutil Mojček. Tistega težkega, ki se mu je odvalil od srca.

Janja Kastelic

Pravljica o pšeničnem zrnju

Kmet je peljal vrečo žita. Cesta je bila kamenita. Kolesa so odskakovala. Voz se je tresel in vreča je poskakovala na vozu. Žito se je v vreči drenjalo in stokalo: „Tako stisnjeni smo, pa še na miru ne ležimo. Drug drugega tlačimo!“

„Bodite vendar pametni, kaj se tako gnetete, vso obleko mi boste zmečkali!“ je zavekalo zrnce, drobno in gladko, ki se je kar svetilo v rjavi obleki.

„Glej jo no, gospodično!“ se je zahotelo debelo koruzno zrno, ki je kdove kako zašlo med pšenična. „Kako je vendar nežna.“

„Ti pa kar tiho bodi, med nas si se pritepel!“ je reklo odrezavo tisto jokavo zrnce, „sicer pa, kdo se bo gnetel med vami, kar pojdem!“

Vreča je bila stara in redka. Zrnce je pogledalo skoznjo. Sredi kolovoza je bil kamen. Kolo je zavozilo čezenj, da je odskočila vreča na vozu. V njej je zastokalo: „Kaj bo z nami? Kako bom kalilo? Zdrobili me bodo.“

Stara vreča pa jih je tolažila: „Kaj boste! Čim več vas je, tem bolje je.“

„Kaj bo z nami, vreča?“ je vprašalo zrnje.

„Na njivo vas peljemo, v razore vas posejejo,“ so zasklopotala kolesa.

„V moko vas zmeljem,“ je klopotalo mlinsko kolo ob potoku.

„Spečem vas v kruh!“ je sopihnil dim iz dimnika in se črno zavalil čez streho.

„V kruhu pa bomo eno,“ je zašepetalo v vreči. „In moč bomo dali človeku, ki nas bo jedel.“

„Mene že ne!“ je odgovorilo zrnce, ki je gledalo iz vreče. Skočilo je in zdrsnilo v voz. Poskakovalo je in vriskalo: „Lepo, prelepo! Visoko skadčem, zlahka padem. Nibče mi ni v napoto.“

Visoko je skočilo in padlo z voza. Padalo je padalo. Padlo je na mostnico in se prekotatilo v špranjo, skoznjo pa je spolznilo v deročo vodo, ki ga je odnesla s seboj.

Voda ga je objela in zrnce je začutilo, kako je bilo žejno. Pilo je, pilo, da je kar čutilo, kako mu postaja premajhna svilenka obleka. Pk, je reklo in obleka mu je počila od glave do pete.

„Kako trudno sem,“ je vzdihnilo, „v zemljo bom leglo, spočilo se in rodilo kal.“

Pa so zaplesali okrog njega valčki: „Z nami pojdeš, zrnce. Iz perišča se usipa zrnje v razor, kjer družno kali. Ti pa si samo. Poigramo se s tabo, potem te spustimo na dno reke.“

„Bom tam vzkalilo?“ je vprašalo zrno.

„Struga ni njiva. Valovi ne sejemo. V vreči bi ostalo. Pojdi, da se igramo. Nam se mudi. Ko te zapustimo, boš padlo na dno in zginilo.“

„Kje ste zrna iz vreče?“ je vzdihnilo zrnce. Prepolno vode je začelo toniti.

Tedaj pa je priplaval mimo krap. Zazeval je in požrl zrno, ki mu je bilo v vreči pretesno.

Krt – modrijan

Nad zelenim travnikom je švigala sem ter tja lahkokrila lastovica in si lovila v zraku muh, mušic in drugih žuželk. Kar ugleda pod fleh leži črnega krt.

„Ej, ti, moziček črni!“ zaščebetala mu prezirljivo. „Da si pameten ko jaz, ne iskal bi črvov pod zemljo, ampak zgoraj na belem dnevu. Glej, koliko jaz pomorim teh kmetičevih sovražnikov, ki mu objedajo listje in sadje. Kaj dobiš tam v zemlji! Skoro nič!“

„Prav, prav,“ odgovori lastovki modri krt, „ali tega mi vendarle ne moreš oporekati, da so skrili in hinavski sovražniki hujski od znanih in očitnih. In glej, take iščem jaz. Da, oni so hujski, ker izpodjedajo same korenike, ki so vir življenja.“

Kaj je hotela lastovica reči na ta odgovor!

„Prav imaš, striček!“ je dejala in odletela.

Dragotin Kette

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

„Pravi vojščak v boju za vero žrtvuje kužnega, tudi če mu je oče, sestra ali brat. Potolažite se, Valjahun. Ko bomo izvedeli od nje — seveda na lep način — imena tistih, ki so jo zapeljali, bo šla domov. Ne bodite malodušni. Ali veste, kako piše v svetem pismu: ‚Kdor je mlačen, ga bom izpljunil kot slano vodo.‘ Upam, da razumete pomen teh besed.“

Ko je Valjahun molčal, ker mu ni bilo prav, je Hacin ostro pribil:

„Gorje tistim, katerih sinovi ali hčere plačujejo grehe očetov!... Pomislite na to, da je vaš oče dajal denar za tiste, ki jih je podpirala sestra. Če nas premamijo človeške slabosti, da bi odpuščali, nas ne smejo opravičiti božje. Vsako zlo kliče nase kazni. Kar je delala vaša sestra, je pljuvanje na vaše in naše žrtve.“

Doma mu je oče očital, da izdaja lastno kri, ker se ne potegne za sestro. Roke so se mu tresle, ko je odprl hišno blagajno in dal sinu veliko denarja, s katerim naj bi pri majorju Wolfu poskusil odkupiti hčer.

Valjahun je miril očeta in mater in lagal, da ji ni nič hudega, češ da jo bodo samo prestrašili. Prav gotovo ji bo koristilo, da se ne bo več vtikala v stvari, ki jih ne razume. Sam pa se je v resnici bal. Nestrpnost je čakal, da se major Wolf vrne iz Trsta.

Neko noč pa je bila dekle v samici posiljena. Potem je poskušala napraviti samomor. Slučajno so prišli ponjo zasliševalci in ji prepričali, da bi se obesila. Doživela je živčni zlom in nekateri so govorili, da je nemara zblaznela.

Šef jo je dal izolirati in posebej zastražiti. Valjahunu so to prikrili, vendar so mu njegovi zaupniki takoj poročali, kaj se dogaja s sestro.

Šel je naravnost v šefovo sobo. Čeprav se je skušal obvladati, mu to ni uspelo. Že ko je odprl vrata, je Hacin spoznal iz njegovih čudnih oči in roke, ki je segla po pi-

štoli, da ve, kaj se je zgodilo.

Z očmi je namignil svojemu osebnemu stražarju, da je kot ponevedoma tudi on prijel za pištolo.

„Kaj je z mojo sestro?“

„Nič posebnega, gospod poročnik. Majhna nerodnost se je dogodila... Sumim, da je to storil kak vrinjen sovražnik z namenom, da bi prizadel vas in mene... Ob tem, kar smo doživeli s Kantetom, lahko sklepate, da moj sum ni neupravičen.“

„Hočem jo videti!“

„Bolje bi bilo, če je ne bi vznemirjali!“

„Hočem jo videti!“ je ponovil Valjahun in odpel gumb na toku pištole.

V njegovih očeh je šef prebral nerazsodnost in slepo sovraštvo.

„Pustite pištolo, gospod poročnik. Če ne, vas bom moral aretirati! Nobenih samovoljnih ukrepov vam ne dovolimo. Obširna preiskava je v teku.“

Valjahun se je skušal pomiriti. Ko so mu roke mrtvo omahnile, mu je policijski šef ponudil stol in kozarec konjaka, da bi si opomogel.

„Pamet, gospod poročnik!... Svetujem vam, da pri Nemcih ne delate problema. Nič ne povejte majorju Wolfu, zlasti pa ne generalu. Namignjeno mi je bilo, da vas to lahko uniči!“

Valjahun je topo stmel predse, duševno strtl. Živo so mu stopali v spomin sestrični očitki in očetovi prigovori.

„Kako uniči?“ je odsotno vprašal.

Hacin je započil vanj lokave oči in pikro dejal:

„Tu je vse napisano: vaša sestra je izročala Osvobodilni fronti velike zneske denarja, ki ji ga je dajal vaš oče.“ Pomolčal je in nadaljeval z jezo in očitanjem: „Vaš oče je nož na dve strani. Lahko tudi na tri. To je neznačajno.“

Valjhuna je zabolelo. Očeta je spoštoval prav toliko, kolikor je ljubil mater. Zdaj še to razočaranje...

„Morda je doma kradla?“

„Ni kradla. Imamo priče, pred katerimi se je hvalila, da ji oče daje denar.“

Ob tem je Valjahun obmolnil. Zahteval je, da jo obiščeta v celici.

Dobila sta jo v samici. Ob njej je slonel stražar. Čepela je v kotu in z rokami čvrsto stiskala kolena, glavo je imela sklonjeno, z razmršenimi in razsutimi lasmi.

Paklical jo je po imenu. Nekaj časa se ni odzvala. Potem pa je dvignila glavo in oči so ji zasijale kljubovalno in prezirljivo. Bila je tako zdelana, da jo je kamaj spoznal: črna pod očmi, krvava po blelih licih... Nič dekliskega ni bilo več na njenem obrazu.

Valjahun se je zgrozil nad njo. Ošvrknila ju je z očmi in rekla z napol odprtimi ustnicami:

„Prekleti... Če je kje bog, vas bo kaznoval. Žive naj vas požre zemlja. Vsak dan ste v cerkvi, a kaj počenjate z ljudmi? Dovolj dolgo si lagal doma. Zdaj sem spoznala sama, kaj ste. Morilci!“

„Nora je! Ali naj jo čofnem po ustih?“ je dejal stražar.

„Bodite pametni! Tu ste postavljeni zato, da si dekle kaj ne napravi, in za nič drugega!“ je ukazal šef.

Dekle se je zakrknilo. Ni jima uspelo, da bi se z njo pogovorila.

Od doma je potem Valjahun takoj klical majorja Wolfa. V pričakovanju očetove jeze mu niti na misel ni prišlo, da bi upošteval navodila policijskega šefa.

Na srečo ga je dobil. Wolf mu je obljubil, da pride na njihov dom. Sam ni vedel, kako bi povedal očetu in materi, kaj se je zgodilo z dekletom.

(Dalje v prihodnji številki)

ALBERTO MORAVIA

Moja svakinja

Moja žena je majhna, neopazna, precej temne polti in mišjega obraza: majhne oči, medli črni lasje, ozek, štrleč nos, povešeni koticiki ust in nazaj pomaknjena brada. Moja svakinja je visoka, blesteča, gostih kostanjevih las in resnega, skrivnostnega angelskega obraza. Pred tremi leti je živela v Ostii, da bi bila blizu letališča Fiumicino; njen mož je bil pilot. Leto dni po njuni poroki pa se je njegovo letalo zrušilo in Gilda je prišla stanovat k nam v Rim.

Moja žena je poučevala na eni rimskih šol, jaz pa tudi; moja svakinja ni delala nič, v resnici pa toliko, da ne vem, kako bi brez nje shajali. Gilda je skrbelo za najina otroka od trenutka, ko sta zjutraj vstala, vse do večera, ko ju je spravila v posteljo, poleg tega pa je moji ženi pomagala pospravljati stanovanje, kuhala je za nas vse in hodila po nakupih.

Morda je prv smrt njenega moža ustvarila med njo in svetom prepad nezanimanja, jo požlahtnila in ji dala skorajda čarobno spretnost; nikoli še nisem videl ženske, ki bi med opravljanjem gospodinjskih poslov ostala tako neprizadeta, brezhibna in neomajno mirna; včasih se mi je zdelo, da se v njenih rokah stvari urejajo same od sebe. Svojo nesprenemljivo, očarljivo vrednost mi je pojasnila z dejstvom, da si je želela ustvariti svojo družino in da smo, ker ji to ni uspelo, sedaj mi — vsaj začasno — njena družina.

Vsaj začasno... Moja svakinja je imela nič koliko občudovalcev, s katerimi je zvečer hodila v kino ali gledališče. To pa je bilo tudi vse. Kajti kljub temu, da si je želela najti novega moža, se ji očitno ni mudilo, da bi se poročila.

Nekega jutra je moja žena precej pozno odšla v službo. Ko je prišla na avtobusno postajo, se je avtobus, s katerim se je hotela odpeljati v šolo, že premikal. Stekla je, da bi ga ujela, padla in obležala na tleh brez moči, da bi vstala.

Ko sem se okrog dveh vrnil domov, je Gilda že vse uredila s tistim skrivnostnim, skorajda angelskim nenaprežanjem, s katerim je opravljala tudi gospodinjska dela: svojo sestro je odpeljala v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima zlom, ozdravljiv v dveh mesecih, in ji nogo dali v mavce. Nato jo je odpeljala domov, je slekla in jo spravila v posteljo.

Moja žena je zdaj slonela na dveh ali treh blazinah in Gilda, ki je stala ob postelji, jo je hranila iz skled, postavljene na bolniško mizico, ki jo je kupila pred nekaj urami. Videti je bilo, kot da bi si moja žena že kdaj prej zlomila nogo; njena nezgoda in posledice so se popolnoma zlile z našim vsakdanjim življenjem.

Zelo celovita družina smo, kar je verjetno jasno že iz mojih poprejšnjih besed. Od tistega jutra dalje se je središče našega družinskega življenja premaknilo z naslanjačev in blazinjaka v dnevni sobi na posteljo v sobi moje žene. Postelja je bila dvojna in okoli nje ni bilo dosti prostora, ker je bila soba majhna. In tako smo svakinja, otroka in jaz s spodvitimi nogami posedali po tistem delu postelje, ki ga ni zavzemala drobna postava moje žene.

Na postelji smo opravljali vsa drobna opravila; jaz sem popravljil naloge svojih učencev, Gilda je šivala, otroka sta se pripravila in mikastila, vsa družina je na njej jedla, poslušala radio in gledala televizijo. Zjutraj, ko so šle čezno Gildine čudodelne roke, je bila postelja pospravljena, odeje so bile poravnane in oblečene v sveže polikane prevleke; zvečer, ko smo se odpravljali spat, je bila še najbolj podobna košari, v kateri spi leglo mladih psov.

Nekega večera, ko je od žene nesreče minil že mesec dni in ko sta otroka že odšla spat, sva svakinja in jaz kot običajno ležala na po-

stelji in gledala televizijo. Zleknila sva se po preki čez posteljo, drug poleg drugega; svakinja je ležala na boku, oprta na komolec, drugo roko pa je imela iztegnjeno ob telesu; dlan za njo sem v popolnoma enakem položaju ležal jaz. Moja žena je podprta z blazinami sedela na spodviti zdravi nogi in prav tako gledala televizijo. Soba je bila temna; edina svetla površina v njej je bil televizijski zaslon, na katerem so se naglo menjavali prizori starega filma z Greta Garbo v glavni vlogi.

Molčali smo. Nobeden izmed nas ni zgovoren. Nenadoma pa je moja žena rekla: „Noga mi je zaspala. Umakni se malo, prosim. Ubogal sem jo in se premaknil proti Gildi, kot da bi se hotel nasloniti na njen hrbet.

Z roko sem se oprl na posteljo in začutil pod prsti ne blago prevleke, ampak Gildino roko, toplo in živo. Trenil sem s prsti, kot da bi hotel roko umakniti, tedaj pa se je Gildina roka z nenadnim gibom živali, ki čaka in preži, obrnila in zgrabila mojo. Nato jo je počasi polzeč okoli nje ovila in stisnila tesno kot zapredek toplega, mehkega mesa.

Za trenutek sem se bolj zaradi presenečenja kot zaradi česar koli drugega pritisku njene roke upiral, nato pa sem globoko razburjen negibno obležal.

Ležal sem tik za Gildo, kot sem že povedal, in zdaj nisem več opazoval zaslona, ampak njo. Zavedal sem se, da jo prvokrat gledam kot žensko, potem ko sem v njej toliko časa videl le ženino sestro. Zavedal sem se tudi spremenjenega videza njenih ramen; še dan poprej so bile njene rame običajne rame in nič več: nekaj nemega in brezizraznega, kar mi ni ničesar povedalo in čemur tudi jaz nisem imel povedati ničesar.

Sedaj pa se mi je zdelo, da se ne bom mogel nikoli nagledati teh ramen; buljil sem vanje, zavedajoč se, da niso navadna ramena, ampak ramena Gilde, moje mlade svakinje. In ta ramena so me vabila in me prosila s toplo, bogato jantarjevo barvo mesa, ki jo je bilo videti skozi prosojno črno blago Gildine obleke. Čutil sem, kako sesam vase njihova znamenja in njihove prošnje; čutil sem tudi, da njanje s svojimi očmi odgovorjam in jih vračam.

In tako sva eno uro in še nekaj čez z roko v roki gledala televizijo. Naposled je bilo filma konec, svakinja je umaknila roko, vstala in pomagala sestri leči. Obležal sem na postelji, opazoval svojo roko in jo nato dvignil k nosnicam. Zaznal sem še eno spremembo: dan poprej ne bi bil opazil ničesar, zdaj pa se mi je zdelo, da čutim toploto njene roke, njen vonj.

Preživel sem nemirno noč, omahujoč med dobrimi sklepi in valovi poželenja. Ko sem se naslednjega dne vrnil iz službe, pa sem ugotovil, da sem se brez potrebe mučil z vprašanjem, kako naj se vedem.

V bistvu se ni prav nič spremenilo. To sem takoj začutil. Med Gildo in menoj ni bilo niti tiste zadrege, ki sili zaljubljenca, da se drug do drugega vedeta mnogo bolj korektno, kot bi se vedla, če ne bi bila zaljubljena drug v drugega. Spet sva bila brat in sestra, in zdelo se mi je, da so bile tisto, kar se je zgodilo prejšnji večer, sanje, samo eno tistih mučnih razodetij, pri katerih si človek modišlja, da se je zaljublil v nekoga svoje krvi.

Pa niso bile sanje. Ko sva zvečer legla na posteljo, Gilda ni niti počakala, da bi jaz napravil prvi gib. Neopazno je zvila roko, piskala mojo, me prijala zanjo in jo stisnila. Potem je bilo vse natanko tako kot prejšnji večer: gledala sva televizijo, se pravi, Gilda je gledala televizijo, jaz pa sem opazoval njena ramena, in ko je bilo odaje konec, je vstala in pomagala moji ženi. Gledala me je in govorila z menoj prav tako, kot me je gledala in se pogovarjala z menoj tri leta, v katerih sva si bila vsak in svakinja in nič več.

Strom

sichert den
Kreislauf der
Wirtschaft

Ohne Strom keine Industrie
Ohne Industrie keine Arbeit
Ohne Arbeit kein Geld
Ohne Geld kein Strom

wir bauen Kraftwerke, damit Sie
auch morgen genug Strom
zum Leben und Überleben haben

Malta

Sonderschau
im
ÖDK-
Messepavillon

Österreichische Draukraftwerke AG

Tako se je začelo. Zaljublil sem se v Gildo, noro zaljublil. Nikoli pa nisem mogel iti dlje od tistega stiska rok pred televizijskim zaslonom. Gilda mi ni dajala poguma; prav nasprotno: vzela mi ga je vsakokrat, kadar sem se ji poskusil približati. Vse se je dogajalo prav kakor v pravem razmerju: doživljala sva se telesno, se ljubila, prevarala mojo ženo in trpela zaradi občutka krivde, natančno tako kot ljubimca.

V resnici pa je bilo vse, kar sva storila, to, da sva z roko v roki gledala televizijo.

Moja žena je naposled ozdravela in spet hodila v službo. Kmalu sem začutil, da se je v trenutku, ko je moja žena vstala iz postelje, ljubezenska vez med Gildo in menoj pretregala, kajti bila je otrok nenormalnega razmerja, katerega nenormalnost je bila v dejstvu, da me je Gilda mogla ljubiti samo v popolnoma določenem, izrednem položaju, to je takrat, ko sem ležal na postelji njene bolne sestre in gledal televizijo.

Morda si bo kdo mislil, da sem nor, ker sem izoblikoval tako nenavadno hipotezo. Pa nisem nor, čeprav bi me Gilda s svojim vedenjem zares skorajda oropala zdrave pameti. Sem samo nekdo, ki se poskuša razumno po-

govarjati o nerazložljivem dejstvu. Moje razmerje z Gildo ima še eno razlago: možki ne more ljubiti svoje svakinje drugače kot da leži skupaj z njo na postelji svoje bolne žene, jo drži za roko in gleda televizijo.

Nesmiselnost te druge hipoteze jasno dokazuje, v kolikšni meri je moja ljubezen do Gilde vplivala na mojega duha. Vsekakor pa za trdno vem eno: Gildo ljubim, zato je nujno, da bo moja žena prej ali slej spet morala za dalj časa v posteljo.

Nisem kriminallec in niti med neodgovornim fantaziranjem mi ni prišlo na misel, da bi delal načrte, kako naj svojo ženo pripravim do tega, da bi si spet zlomila nogo. Vse, kar počnem, je, da čakam, kdaj bo sama po sebi in brez moje pomoči zbolela, četudi le za nekaj dni.

Res je, da nas je Gilda pred nedavnim zapustila, ker se je končno poročila z enim svojih oboževalcev. Toda to stvari ne spremeni. Ko se bo moje žene lotila gripa, pa četudi se bo to zgodilo šele čez deset let, bom nemudoma telefoniral Gildi in jo prosil, naj pride in dela družbo svoji sestri. Prišla bo, in gledala bova televizijo, leže na postelji moje žene. Gilda me bo prišla za roko, in ljubila se bova prav tako kot prvokrat.

RALPH URBAN

Dvoboj

Izdajatelju „Mississippi kurirja“ so šli pri pregledu jutranje pošte redki sivi lasje pokonci. „Pa imamo zlodja,“ je rekel hčerki Mary in ji prek mize porinil dve pismi. Mlada lady, ki je vodila dnevno uredništvo, je odložila cigareto in brala:

„Spoštovano uredništvo, v svojem ničvrednem časniku ste hudo žalili našo častivredno organizacijo. Naš revolveraš pričakuje vašega odgovornega mazača jutri ob šestnajsti uri pri samotnem drevesu v soteski za mestom. Če se ne bi pojavil, bomo vaše smrdljivo uredništvo pognali v zrak. Maščevanje nam ne bo ušlo. „Ku-Klux-Klan.“

„Neprijetno,“ je rekla Mary in vzela v roke drugo pismo. V njem je pisalo: „Novinarska raja! V 136. številki vašega revolverskega lista sta naš Klub obmejnih jezdecov imenovali združenje krvavih psov. Naš spoštovani predsednik vas namerava prepričati o nasprotnem in vam bo primerno ustrojil kožo. V vaši jutrišnji izdaji pričakujemo sporočilo o kraju in času sestanka. Ne skušajte se izmikati, sicer vas čaka še kaj hujšega. Slava vašemu spominu.“

„Se bolj neprijetno,“ je vzdihnila mlada dama.

„Star postajam,“ je priznal njen oče. „Posreči se mi kvečjemu, na dvajset metrov zadeti svetilko. Kaj naj storim?“

„Erika bom vprašala,“ je izjavila hčerka. „Rad me ima.“ Šla je v sosednjo sobo k mlademu možu, ki je pred kratkim postal lokalni reporter. „Hm,“ je rekel, ko je prebral obe pismi. „Obmejnim jezdecem sporočimo, da jih pričakujemo pri samotnem drevesu v soteski, seveda četrt ure pred onimi drugimi. Tako lahko obe zadevi hkrati opravim. Prej pa se poročiva, Mary.“

Z roko v roki sta stopila pred očeta. „Menda se zavedate, Erik,“ je rekel stari gospod, „da boste jutri ob tem času mrtvak.“

„Yes,“ je odvrnil reporter, „prav zato pa želim prej poročiti svojo vdovo.“ In tako se je zgodilo. Po ganljivem slovesu je naslednji dan odjezdil mladi mož v sotesko, kajti tedaj še ni bilo novinarskega sindikata.

Ob 16.40 je rekel časopisni izdajatelj svoji hčerki: „Erik se ne vrne več...“ Tedaj sta zunaj zaslišala konjski topot. Hip zatem je stal pred njima Erik.

„Junak moj!“ je zaklicala Mary in se mu vrgla v naročje.

„Si se z obema streljal?“ je ponosno vprašal tašt.

„Saj nisem znorel,“ je odgovoril mladenič. „Pol ure pred dogovorjenim rokom sem bil v soteski, privezal konja v grmovju, splezal na samotno drevo in čakal. Tri četrt na štiri je prišel predsednik obmejnih jezdecov in točno ob štirih se je pojavil revolveraš Ku-Klux-Klana. Potem pa sta drug drugega ustrelila.“

RADIO PROGRAM

CELOVEC

SOBOTA, 10. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika ...

NEDELJA, 11. 8.: 6.10 Igra na orgle ...

PONEDELJEK, 12. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika ...

TOREK, 13. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika ...

SREDA, 14. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika ...

ben mozaik — 9.30 Vesele note mojstrov ...

CETRTEK, 15. 8.: 6.10 Igra na orgle ...

PETEK, 16. 8.: 6.00 Jutranja gimnastika ...

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 10. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi ...

NEDELJA, 11. 8.: 7.05 Duhovni nagovor ...

PONEDELJEK, 12. 8.: 13.45 Informacije ...

TOREK, 13. 8.: 9.30 Za našo vas ...

SREDA, 14. 8.: 13.45 Informacije ...

PETEK, 16. 8.: 13.45 Informacije ...

Športni vestnik

V ŠT. JANŽU ZMAGAL SAK PRED SELAMI

Minulo nedeljo so se v Št. Janžu v Rožu zbrale štiri nogometne enajsterice ...

Posamezne igre so trpele zaradi vročine, videli pa smo s strani Slovenskega ...

Ker je nogometni turnir Slovenske fizikalne zveze padel prav v pripravljano dobo ...

delavcev tovarne ISKRA, ni povsem harmoniral. Treba je namreč pomisliti ...

Rezultati kvalifikacijskega kola: DSG Sele — Št. Janž 4:0 ...

Tekma za tretje mesto: ISKRA Kranj — Št. Janž 5:3 ...

Finalna tekma: Slovenski atletski klub — DSG Sele 3:1 ...

1. SAK (razmerje golov 7:1, razmerje točk 4:0), 2. DSG Sele (5:3, 2:2) ...

DOBRI REZULTATI NAMIZNOTENIŠKIH IGRALCEV

V pripravljano dobo za prvenstvo so stopili te dni tudi namiznoteniški igralci iz Sel. Pred kratkim so se udeležili s svojimi najmočnejšimi igralci na turnirju ...

Takih prizorov je bilo na nogometnem turnirju Slovenske fizikalne zveze v Št. Janžu več. Silka kaže nevarno situacijo pred vrati SAK v tekmi z ISKRO iz Kranja (4:0).

riante v postavi. Glede SAK je treba reči, da je z uspehom zbral pravo „mešanico“ ...

V slabem smislu so presenetili nogometiški iz Št. Janža, ki se proti nobenemu moštvo ni so mogli uveljaviti. Precej pomlajeno moštvo bo moralo zbirati izkušnje ...

V okviru nogometnega turnirja je bilo na sporedu tudi streljanje enajstmetrov za gledalce in igralce. Potem ko je vse kazalo, da bo pokal odnesel nogometni sodnik Klampfl ...

kal“ in želi lepe uspehe. Tekmovali so v treh skupinah: v skupini A (namiznoteniški igralci iz koroške lige in slabši) ...

V najtežji skupini A je po vrsti premagal svoje nasprotnike. V predzadnji igri je premagal celo 10. na lestvici koroškega vrstnega reda Wedeniga v 3 setih ...

Rezultati: A — 1. Koren (Bače), 2. Sapetschnig (Bače), 3. Oraže (Sele); B — 1. Gittler (Bače), 2. Sapetschnig (Bače), 3. Oraže (Sele) ...

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 4.30 Dobro jutro ...

SOBOTA, 10. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan ...

NEDELJA, 11. 8.: 6.50 Danes za vas ...

PONEDELJEK, 12. 8.: 6.50 Rekreacija ...

TOREK, 13. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan ...

SREDA, 14. 8.: 6.50 Rekreacija ...

CETRTEK, 15. 8.: 6.50 Beseda na današnji dan ...

PETEK, 16. 8.: 6.50 Rekreacija ...

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 10. 8.: 16.55 Mala hišica ...

NEDELJA, 11. 8.: 16.30 Pustolovščine v mavrični deželi ...

TOREK, 13. 8.: 18.00 Kara Ben Nemsli Effendi ...

Mešani pevski zbor JAKOB PETELIN - GALLUS iz Celovca vabi na

KONCERT

- v soboto 10. avgusta ob 20. uri v kulturnem domu v Ločah ...

— 20.06 Šport — 20.15 Moč navade ...

CETRTEK, 15. 8.: 16.30 Calimero ...

PETEK, 16. 8.: 11.00 39 stopnic ...

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 10. 8.: 16.10 Onedinova linija ...

NEDELJA, 11. 8.: 18.00 Tedenski obzornik ...

PONEDELJEK, 12. 8.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice ...

TOREK, 13. 8.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice ...

SREDA, 14. 8.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice ...

CETRTEK, 15. 8.: 18.40 Onedinova linija ...

PETEK, 16. 8.: 19.30 Čas v sliki in kulturne novice ...

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 10. 8.: 16.45 Mednarodni rokometni turnir v Doboju ...

NEDELJA, 11. 8.: 9.20 Kmetje ...

PONEDELJEK, 12. 8.: 16.45 Madžarski dnevnik ...

TOREK, 13. 8.: 16.45 Madžarski dnevnik ...

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 10. 8.: 16.55 Mala hišica ...

NEDELJA, 11. 8.: 16.30 Pustolovščine v mavrični deželi ...

TOREK, 13. 8.: 18.00 Kara Ben Nemsli Effendi ...

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem glavni urednik: Rado Janežič ...

18.10 Obzornik — 18.25 Svet v vojni ...

PETEK, 16. 8.: 16.45 Košarka Partizan ...